

# Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 3.

Περίοδος Β — Έτος Αον (16ον) | ΑΡΙΘ. 26(635) | Σάββατον, 8 Ιουνίου 1919.

## ΠΕΡΙΕΚΟΜΕΝΑ

ΠΑΡΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ: Σοσιαλισμός και διαγροσόμενοι.  
 Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ: Γιατί.  
 ΗΓΗΣ ΛΕΒΕΝΤΗΣ: Γυρίζοντας.  
 Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ: Όπως φησάει.  
 ΚΩΣΤΑΣ ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΗΣ: Σε στιγμή τρέλλας.  
 ΗΠΟΚΛΑΥΚΟΣ: Στη Νέα Σχολή, στον Μαλακίση, στον Φαίδωνα.  
 ΗΛΚΗΣ ΘΡΥΛΟΣ: «Πίσω από τὰ Κάγκελα».  
 Μ. ΦΑΡΩ: Ο Μιστριωτισμός στην Αίγυπτο.  
 ΣΤΑΣΡ: Έπιγράμματα.

Ο ΝΟΥΜΑΣ: Φαινόμενα και πράγματα.  
 Δ. ΜΟΥΤΣΟΥ: Αύγουστος.  
 ΦΟΙΒΟΣ ΛΗΡΑΣ: Οί Πόθοι μου.  
 ΠΟΛΥΔ. ΠΑΠΗΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ: Το πρώτο ταξίδι τ' αδερφού μας.  
 ΠΑΥΛΟΣ ΜΙΡΒΑΝΑΣ: Το Κόκκινο Γέλιο.  
 Δ. ΚΡΕΣΤΕΝΙΤΗ: Πρωτομαγιά στη Νίκαια.  
 ΑΠΟ ΒΛΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΛΟΜΑΔΑ: Έλληνική φιλολογία.—Ξένη φιλολογία. Ή Κοινή γνώμη.—Χωρίς γραμματόσημο.

ἀπέναντι τῆς Πατρίδος σου

ἀπέναντι τοῦ ἑαυτοῦ σου

ἀπέναντι τῶν παιδιῶν σου

## ΚΑΘΗΚΟΝ

### ΕΙΝΑΙ

Αον) Νὰ κάμης οικονομίας.

Βον) Νὰ τὰς ἐξασφαλίσῃς, μαζὶ μὲ ἕνα καλὸν τόκον, ἀγοράζων

## ΕΝΤΟΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ

★ ΤΙ ΓΡΑΦΟΥΝ ΟΙ ΑΛΛΟΙ ★

«ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΑ ΚΑΓΚΕΛΑ»,

Μία σειρά σκίτσων, παρμένων γοργά, πεταχτά, χαριτωμένα «πίσω από τα κάγκελα» της φυλακής, αποτελούν το νέον βιβλίον του κ. Δημ. Ταγκοπούλου. Είναι είδος «ψυχικών τοπειών», που αφήνουν βαθειά εντύπωση. Μέσα εις τὰς μικράς σελίδας απλώνεται τόση δροσερότης, τόση ειλικρίνεια, τόση σπαρταριστή παρατηρητικότητα, που, μα την ἀλήθεια, λυπάται κανείς, γιατί ὁ Ἀθηναῖος Σύμβιο Πέλλικο δὲν ἔμεινε περισσότερο καιρὸ μέσα εις τὸ κλουβί του, ἀφοῦ ὁ περιορισμὸς τὸν κἀμνει νὰ κελαιδῆ τόσον ὥραϊα.

Ἐφ. «Ἐθνος»

\*\*

Ο ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ

«... Ὁ Βασιληᾶς Ἀνήλιαγος ἀπορεῖ πῶς, ἐνῶ στὴν «Ἐστία» διάβασε τόσο ἐπαινετικά λόγια γιὰ τὴν «Πετριῆς στὸν Ἥλιο», στὸ «Νουμᾶ» εἶδε μιὰ «μικρὴ κριτικὴ». Μὰ εἶναι ἀπλούστατο. Τὰ πρῶτα τὰ ἔγραψε ὁ Παῦλος Νιρβάνας, λόγιος μὲ μεγάλο γούστο, ἱκανὸς νὰ βλέπῃ τὰ ὥραϊα πράγματα, καλλιτέχνης δὲ καὶ ὁ ἴδιος. Ἐνῶ τὴν κριτικὴν στὸ «Νουμᾶ» τὴν ἔγραψε ἕνας ἄνθρωπος, που μπορεῖ νὰ ξέρῃ πολλὰ πράγματα σὰ δάσκαλος—εἶναι καθηγητὴς νομίζω—μὰ που δὲν ἔχει γούστο κοινούτσι! Γι' αὐτὸ γράφει κάτι διηγήματα που δὲν διαβάζονται ἀπὸ κανένα, καὶ κάτι κριτικὰς, σὰν αὐτὴ που ἐξέπληξε τόσο τὸν Βασιληᾶ Ἀνήλιαγο...»

«Ἡ Διάπλασις τῶν Παίδων»

\*\*\*

ΤΟ ΛΑΪΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

(Ἀπὸ χρονογράφημα τοῦ Παύλου Νιρβάνα)

Ὁ κ. Ρήγας Γκόλφης, κρίνων εις τὸν «Νουμᾶν» τὴν παράστασιν τοῦ «Οἰδίποδος Τυράννου» ὡς σκηνοθετικὴν δημιουργίαν καὶ ὡς ἐντύπωσιν ἐπὶ τοῦ Κοινοῦ, λαμβάνει ἀφορμὴν νὰ τονίσῃ τὴν ἐπιτακτικὴν ἀνάγκην ἐνὸς θεάτρου, ἀξίου τοῦ ὀνόματός του, διὰ τὸν λαόν. Ἐνὸς θεάτρου δηλαδὴ, τὸ ὁποῖον, εις τὴν χώραν αὐτὴν τῶν Θεωριῶν, θὰ ἔφερε μέχρι τῆς λαϊκῆς ψυχῆς τὴν εὐλογίαν τῆς Τέχνης καὶ θ' ἀπέβαινε δι' αὐτὴν μιὰ μεγάλη χαρὰ καὶ ταυτοχρόνως μιὰ ὑψηλὴ διδασκαλία. Μοῦ εἶνε ἐξαιρετικῶς εὐχάριστον ὅτι ὁ νέος κριτικὸς ἐπαναφέρει εις τὴν συζητήσιν ἕνα προσφιλέ μου θέμα, τὸ ὁποῖον ἔθιξα ἄλλοτε εις τὸ περιοδικὸν «Παναθηναῖα», κατὰ καιροὺς δὲ καὶ εις αὐτὴν ἀκόμη τὴν στήλην.

Καὶ τὸ ἐπαναφέρει ἐπικαιρότερα τώρα. Διότι καὶ κάποιος θεατρικὸς ὄργασμὸς εὐγενεστέρας φύσεως παρατηρεῖται τελευταίως καὶ ἡ στιγμή διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν καὶ τὴν λύσιν κάποιων μεγάλων ζητημάτων, εις ὄλους τοὺς κλάδους, φαίνεται προσφοροτέρα.

Ὁ κ. Γκόλφης ἐπαναφέρει εὐγλώττως καὶ ἐπικαιρῶς τὸ ζήτημα. Δευτερολογῶ εὐχαρίστως. Ἄς τριτο-

λογήσουν ἄλλοι. Ἄλλοι ἂς φέρουν τὴν πρᾶξιν, που εἶνε ἀνωτέρα ἀπὸ τοὺς λόγους. Τὸ θέατρον, που ὄνειροπολοῦμεν, δὲν θὰ γίνῃ βέβαια αὐριον. Ἦμπορεῖ ὁμως ἀξιόλογα ἀπὸ αὐριον νὰ γείνῃ ἐκεῖνο, που θὰ εἶνε μιὰ προπαρασκευὴ τοῦ ἄλλου. Προσπάθειαι ὅπως ὁ «Οἰδίπους», ὅπως ἄλλαι αὐριον, ὅποθενδήποτε καὶ ἂν προσέρχονται, ἂς μὴ περιορισθοῦν εις τὸν στενὸν κύκλον τῶν κλειστῶν θεάτρων. Ἄς ἔλθουν πρὸς τὰς μεγάλας ὁμάδας, ἂς ἔλθουν πρὸς τὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ θεάτρα, ἂς ἔλθουν πρὸς τὸ μέγα φῶς, τὸ μέγα βῆμαθρον, τὴν μεγάλην λαϊκὴν ψυχὴν.

Ἐφημ. «Ἐστία»

\*\*\*

Δ Η Λ Ω Σ Η

Ἀναγκάζομαι νὰ δηλώσω, πῶς μῆτε χρονογράφημα πρότερον στὸν κ. Γιαννιὸ νὰ τοῦ γράφω, μηδὲ τραγούδια μου τοῦστέιλα, ἔξον ἀπὸ ἕνα ποίημά μου στὸν Λίμπκνεχτ, που ἀφοῦ τὸ διάβασε τὸ κράτησε νὰ τὸ δημοσιέψῃ σὲ κάποια γιορτὴ.

ΙΩΝΣΦ ΡΑΦΤΟΠΟΥΛΟΣ

**Ἡ ΤΡΙΤΗ ΚΛΗΡΩΣΙΣ**

**ΤΟΥ ΛΑΧΕΙΟΥ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΕΘΝ. ΣΤΟΛΟΥ  
ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**

Γενήσεται τὴν 30 Ἰουνίου (13 Ἰουλίου) 1919

Σύνολον κερδῶν Ἀρχαιμὰ 200,000

Μέγα κέρδος > 80,000

**ΕΞΕΛΟΘΗ**

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ :

**„ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΑ ΚΑΓΚΕΛΑ“**

ΜΕ ΠΡΟΛΟΓΟ ΤΟΥ ΚΩΣΤΑ ΠΑΡΟΡΙΤΗ

σὲ χαρτὶ καλὸ καὶ μὲ χροματιστὸ ἐξώφυλλο

καὶ πουλιέται δοχ. 3 στὰ Γραφεῖα τῆς Ἐταιρείας «ΤΥΠΟΣ» (ὁδὸς Σοφοκλέους 3) καὶ σ' ὅλα τὰ βιβλιοπωλεῖα. Στὶς ἐπαρχίαι καὶ στὸ ἐξωτερικὸ στέλνεται δίχως παραπανιστὸ ἔξοδο γιὰ ταχυδρομικά.

**ΠΙΝΕΤΕ**

**ΜΑΥΡΟΔΑΦΝΗΝ - 1901 - ΤΟΥΛ**

ΚΑΠΝΑ  
ΣΙΓΑΡΕΤΑ

**ΜΕΞΗ**

# Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΠΕΡΙΘΑΟΣ Β' - ΕΤΟΣ Α<sup>ο</sup>Ν (16<sup>ο</sup>Ν)

Ἀθήνα, Σάββατο, 8 Ἰουνίου 1919

ΑΡΙΘ. 26 (635)

## ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΝΟΥΜΕΝΟΙ

Φίλε «Νουμάς»,

«Λόγος δὲ σκιάζει, ὅποιον δὲ σκιάζει ἢ πράξει», λέει σὲ κάποιο μέρος τοῦ «Οἰδίποδα» ὁ Σοφοκλής, Τὸ θεῖο αὐτὸ γνωμικὸ τὸ θυμήθηκα προχθὲς πού, διαβάζοντας τὸ περασμένο σου φύλλο, εἶδα νὰ θέλετε μὲ λόγια νὰ συνεισέτετε τὸ φίλο μου τὸ Γιαννὸ πὸν σᾶς εἶχε ἀποκλείσει ἀπ' τὸ πιλάφι τοῦ Σοσιαλιστικοῦ τοῦ Παραδείσου.

Γέλασα μὲ τὴν καρδιά μου. Καὶ γέλασα ἔτσι γιατί ἀπὸ τὴ συνεργασία μου μὲ τὸ Γιαννιὸ—κοντὰ τρία χρονάκια—εἶμαι σὲ θέση νὰ ξέρω τί πιστεύει καὶ τί παραδέχεται ἀπ' τὴ φτωχή μας στ' ἀλήθεια φιλολογία.

«Μ π ρ ο σ ο ὕ ρ ε ς» εἶναι τὸ κήρυγμα τοῦ νέου αὐτοῦ ὀδῆ γ η τ ῆ. Μπροσοῦρες ἀλὰ Ἐρβὲ καὶ ἀλὰ Πουασόν. Τίποτ' ἄλλο. Τὰ λογοτεχνικά ἔργα—τὰ ἔργα τοῦ Παρορίτη καὶ τοῦ Δ. Ταγκόπουλου, πὸν μὲ τόση χαρὰ τὰ εἶδα στὴ βιβλιοθήκη τοῦ Ἐργατικοῦ Κέντρου Βόλου, στὰ 1912, τὰ ἐπαναστατικά τραγοῦδια τοῦ Ρήγα Γκόλφη καὶ οἱ μελέτες ἀκόμα τοῦ Σκληροῦ—δὲν ἔχουνε καμμιά θέση στὸ φιλολογικὸ σαλόνι τοῦ Γιαννιοῦ, γιατί ἔτσι βέβαια πὸς ἰθὰ ποζάριζε γιὰ «intellectuel» ὁ φίλος τὴ στιγμὴ πὸν δὲν ἔχει γραμμένα οὔτε μιὰ προπαγαντιστικὴ φυλλάδα μὲ νόημα;

Ἐκεῖ ὅμως πὸν φαίνεται ὀλοφάνερα ἢ καλὴ πρόθεση τοῦ κακότηχου μεταφραστῆ τοῦ Leconte de Lisle εἶναι σ.δ κύριο ἄρθρο τῆς «Κοινωνίας», Κυριακῆ, 2 Ἰουνίου, πὸν ἔρχεται νὰ δασκαλέψει τοὺς ἰδημοτικιστὲς γιὰ τὶς παρασπονδίες τάχα στὸ σοσιαλισμὸ. «Συνειδητὴ ἐργασία, ἐμπνεομένη ἀπὸ συναίσθησιν τῆς σοσιαλιστικῆς ἰδεολογίας δὲν ἔγινε, λέει. Ἔγινε κάτι στὴν τύχη. Αἱ ἀντιθέσεις βροῖδουν μέσα εἰς τὸ ἔργον τῶν «σοσιαλιστῶν φιλολογούντων μας».

Παλιὸ μοτίβο πὸν ξανακλῶνεται μὲ νέα λόγια. Ὅταν πρὸ χρόνων δημοσίευε στὴ «Νέα Ζωὴ» ὁ Γ. Σκληρὸς μιὰ συμπληρωματικὴ σελίδα στὴ Μελέτη τοῦ «Τὸ Κοινωνικὸ μας Ζήτημα» γιὰ τοὺς δημοτικιστὲς, πὸν εἶχανε ταχτεῖ στὸ πλευρὸ τοῦ Ἐργάτη, τὰ ἴδια σκεδὸν ἀκουστήκανε καὶ γιὰ μᾶς στὰ «Σοσιαλιστικὰ Φύλλα». Τότε ὁ Κώστας Χατζόπουλος, ἐγὼ καὶ ὁ Κ. Ζάχος, πατούσαμε τὰ σοσιαλιστικὰ οἰκόπεδα τοῦ Γιαννιοῦ. Ἐνας εἶτανε ὁ κατηχητής, ὁ militant, ὁ γενικός, ἀλὰ Δρακοῦλη, πράκτορας τοῦ Σοσιαλισμοῦ. Καὶ στὴ σοσιαλιστικὴ φιλολογία ἕνας εἶναι καὶ σήμερα ὁ κ ο λ ο σ σ ὀ ς—κ' ἔπρεπε νὰ τὸ ξέρετε: Ὁ σ υ γ ρ α φ ἑ α ς τοῦ κύριου ἄρθρου τῆς «Κοινωνίας» πὸν

φαντάζεται πὸς μὲ τὰ «εἴμασταν ἄλλοτε ἐθνικόφρονες» καὶ μὲ τὶς τρεῖς ἀραδίτσες πὸν τοῦ βγάξει κάθε τόσο ἢ Λογοκρισία, κατασκευάζει ἐπαναστατικὴ φιλολογία.

Τὴ θέση ἔχει ὁ Γιαννιὸς στὴν κίνηση τῶν νέων ἰδεῶν στὴν Ἑλλάδα καὶ τί βαρύτητα μπορεῖ νᾶχει ἢ γνώμη τοῦ τὸ ξέρουμε καλὰ ἐμεῖς καὶ γι' αὐτὸ γέλαμε. Ἀγωνίζεται ὁ ἄνθρωπος χρόνια καὶ χρόνια τώρα κάτὶ νὰ κάνει. Μὰ ἢ ἐγωπάθειά τοῦ πὸν νὰ τὸν ἀφήσει νὰ ξανοίξει τὸ νέο φῶς!

Διωγμένος ἀπὸ κάθε ὀργάνωση ἐργατικῆ, λιποτάκτης στὴν κρίσιμη ὥρα, σοσιαλιστὴς πὸν ἔδινε στὸ 1915 μαθήματα «ταχτικῆς πολέμου»,—χωρὶς πίστη, χωρὶς συνείδηση, χωρὶς ἀνατροπὴ σοσιαλιστικῆ, νομίζει πὸς μπορεῖ νὰ μιλάει γιὰ ἰδέες καὶ γιὰ πρόσωπα πὸν τόσο λίγο τὰ κατάλαβε καὶ πὸν δὲν εἶναι σὲ θέση νὰ τ' ἀγγίξει μὲ τὰ καθάρια τοῦ ἀστικὰ χέρια!

Ὁ σοσιαλισμὸς σήμερα ὡς ἰδέα ἔχει ὀγκωθεῖ στὴν Ἑλλάδα. Τὸ ζήτημα τὸ πήρανε στὰ χέρια τους οἱ ἐργάτες κ' ἔτσι μπορεῖ νὰ πει κανεὶς πὸς σῶθηκε, ἀφοῦ γλύτωσε ἀπ' τοὺς διάφορους ἀρριβίστες. Ὁ ἐργάτης πὸν διψαίει γιὰ μάθηση καὶ πὸν ἔχει βαθύτερη συναίσθηση τῆς ἀξίας τοῦ ἀπὸ κείνη πὸν θέλει νὰ τοῦ δώσει ὁ συντηρητικὸς ἀρθρογράφος τῆς «Κοινωνίας», πλάι στὴ μπροσοῦρα πὸν τοῦ ἀνοίγει τὰ μάτια κραταίει καὶ κάποιο ἄλλο βιβλίον—τὸ δικὸ σας βιβλίον, εὐγενικοὶ ἐργάτες. Τὸ βιβλίον πὸν τὸν ἀνεβάζει δυο-τρία σκαλιά, τοῦ καθαρίζει τὴ σκέψη, τὸν ἀγγίζει στὸ αἶσθημα, τὸν κάνει τέλος πάντων νὰ νοιώθει πὸς δὲν εἶναι μονάχα κτήνος ὑποταγμένο σὲ μιὰν ἀνάγκη ἀλλὰ καὶ ψυχὴ πὸν ἔχει κάθε δικαίωμα στὴν ἀντίληψη τοῦ Ὁραίου.

Σοσιαλισμὸς καὶ Τέχνη—ἀχώριστα καὶ τὰ δυό. Τὰ κατόνια τῆς φιλολογίας κ' οἱ ψευτοφιλόλογοι τῶν διηθεν ἐργατικῶν ὀργανώσεων, θὰ χτυπάνε πότε τὸ ἓνα, πότε τὸ ἄλλο. Guarda é passa. Ἐκεῖνοι ὅμως πὸν ἔχουνε βαθύτερη ἐπίγνωση τοῦ ἐργατικοῦ ἀγῶνα, εἶμαι βέβαιος πὸς πάντα θὰ βλέπουνε μὲ καλὸ μάτι κάθε προσπάθεια πὸν θὰ βγαίνει ἀπ' τὴ φάλαγγα τῶν προλεταρίων τῆς Σκέψης γιὰ νὰ δυναμώνει τὸν κοινὸ μας ἀγῶνα.

Στὸ φίλο Γιαννιὸ εἶμαι προθυμότετος—πάντα μὲ ἀδειά σου, ἀγαπητὲ «Νουμάς»—νὰ δώσω πλατύτερη ἐξήγηση γιατί μεταχειρίστηκα στὴν ἀρχὴ τοῦ σημερινοῦ ἄρθρου μου τὸ μῶτο τοῦ Σοφοκλή:

«Λόγος δὲ σκιάζει, ὅποιον δὲ σκιάζει ἢ πράξει.»  
Ἐξάρχεια 3.VI.1919.

ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

## ΓΙΑΤΙ

Ίσια ἴσια τὴ στιγμὴ ποῦκανε νὰ κατέβει μιὰ χοντρὴ μισόκομη κυρία, τὸ τραμ ξεκίνησε νὰ φύγει. Σφουρίγματα, φωνές, βλαστήμιες ἀκούστηκαν καὶ μέσα σ' αὐτὴ τὴν τρικυμίᾳ, σὰν τὴ σειρήνα κανενὸς βαποριοῦ ποὺ πνίγεται, τὰ γρυλλίσματα τῆς τρομαγμένης μισόκομης, ποὺ μόλις καὶ πρόφτασε νὰ κρατηθεῖ. Τὸ τραμ ξαναστάθηκε, κ' ἡ ἀγαθὴ γυναῖκα κατέβηκε φωνάζοντας καὶ βρίζοντας ἀδιάκοπα.

Πάλι ξεκινήσαμε. Τὸ τραμ ἔτρεχε σκαμπανεβάζοντας σὰν παλιοκάραβο, τραντάζοντας καὶ τρίζοντας, ποῦλεγε κανεὶς πὼς ἀπὸ τὴ μιὰ στιγμὴ στὴν ἄλλη θὰ σκορπιζότανε στὰ κομμάτια του.

Κοντὰ μου, στὸ πεινὸ μπαλκόνι τοῦ βαγονιοῦ, στεκόταν ἕνας ἄντρας καμιὰ τριανταριά χρονῶν, ἀξούριστος, μαῦρος καὶ ξεραγκιανός, ποὺ ἀνοιγόκλεινε νευρικά τὰ μάτια του. Κοιτοῦσε δεξιὰ κ' ἀριστερὰ σὰ θυμωμένος, καὶ στὸ τέλος ρώτησε τὸν εἰσπράχτορα ποὺ στεκότανε κ' αὐτὸς στὸ πεινὸ μπαλκόνι κουρασμένος, ἀξούριστος καὶ βαριεστιμένος :

— Δὲ μοῦ λές, γιατί ξεκινάει, ἀφοῦ σὺ δὲν τοῦ σφύριξες γιὰ νὰ φύγει ;

Ὁ εἰσπράχτορας τὸν κοίταξε μὲ ἀπορία καὶ μὲ περιφρόνηση :

— Πές μου καὶ σὺ γιατί, τοῦ εἶπε.

Ὁ μαῦρος καὶ ξεραγκιανός δὲν ἀποκρίθηκε τίποτα, μόν' ἔψαχνε μὲς στὰ ξουρία τὰ γένεια του, μὲ τὸ χέρι, καὶ δάγκωνε τὰ χεῖλια του.

Τὸ τραμ τραβοῦσε χοροπηδώντας τὸ μακρὸ δρόμο, μᾶς κουνούσε καὶ μᾶς τράνταζε ἀλύπητα, καὶ κανέναν πιά δὲ μιλοῦσε. Ὁ εἰσπράχτορας ἔκανε τοὺς λογαριασμούς του, ὁ ξεραγκιανός ὁ ἐπιβάτης ἀνοιγόκλεινε νευρικά τὰ μάτια του κ' ἔτριβε τὰ γένεια του, καὶ γὰρ τοὺς κοίταζε καὶ τοὺς δυό.

Ὅταν ἐφτάσαμε στὴν πλατεία, κατεβήκαμε ὄλοι, σπρώχνοντας τὸν κόσμον, ποῦθελε νάνεβει στὸ τραμ πρὶν νὰ κατέβουμε μεις· καὶ γὰρ, βιαστικός, τράθηξα σ' ἕνα δρόμον κεῖ κοντὰ, ὅπου κάποιος γνωστός μου εἶχε πεθάνει.

\*\*\*

... Στὸ νεκροκρέβατο ἦτανε ξαπλωμένος, κίτρινος, ὁ νεκρός. Γύρω καθόντουσαν μαυροφώρες γυναῖκες καὶ κουνούσαν τὸ κεφάλι θλιμμένα. Παραπίσω, στὴν πόρτα, στὸν ἄντρέ, στεκόντουσαν οἱ ἄντρες μὲ βγαλμένα καπέλα. Μυρουδιὰ ἀπὸ κολώνια καὶ μαραμμένα λουλούδια παντοῦ. Ἡ γυναῖκα τοῦ πεθαμένου τραβοῦσε τὰ μαλλιά της, δερνότανε κ' ὀλόλυζε, τοῦ μιλοῦσε καὶ τοῦδειχνε τὰ ὀρφανὰ ποὺ στεκόντουσαν ἐκεῖ σαστισμένα κ' ἄλαλα.

— Γιατί, γιατί, γιατί, ἔλεγε ἡ δύστυχη γυναῖκα, γιατί νὰ μ' ἀφίσεις ; γιατί νὰφίσεις τὰ παιδιὰ σου ; γιατί νὰ μᾶς ἀφίσεις, γιατί, γιατί ;

Καὶ τὴν ἔπληγε ἡ ἀπελπισία, καὶ τὸ στήθος της γέμιζε ἀπὸ βογκητά, καὶ τὰ μάτια της τρέχανε ποτάμι. Ὅμως ὁ νεκρός δὲν ἔδινε καμιάν ἀπάντηση, ξαπλωμένος καὶ κίτρινος καθὼς ἦταν. Καὶ γύρω ὁ κόσμος κοίταζε θλιμμένα καὶ κουνούσε τὸ κεφάλι, καὶ μυρουδιὰ ἀπὸ κολώνια καὶ μαραμμένα λουλούδια γέμιζε τὸν ἀέρα.

Καθόμουνα σὲ μιὰν ἄκρη καὶ κοιτοῦσα. Καὶ μοῦ φάνηκε πὼς ἄκουγα τὴ φωνὴ τοῦ κουρασμένου καὶ βρώμικου τραβαγέρη νὰ δίνει τὴ μοιρολατρικὴ του τὴν ἀπάντηση :

— Πές μου καὶ σὺ γιατί !... .

Καὶ κείνη τὴ στιγμὴ παρατήρησα πὼς ἀπέναντί μου στεκόταν ὁ μαῦρος καὶ ξεραγκιανός συνταξιδιώτης μου, ποὺ ερχόμαστε μαζὶ στὸ τραμ λίγο πρωτίτερα. Κοιτοῦσε τὴ χήρα ποὺ δερνότανε, ἔψαχνε νευρικὰ μὲς στὰ ξουρία τὰ γένεια του, μὲ τὸ χέρι, καὶ δάγκωνε τὰ χεῖλια του.

Κ. ΚΑΡΘΑΪΟΣ

## ΓΥΡΙΖΟΝΤΑΣ

Βαριά βογγάει στ' ἀκρόγυαλο τὸ κῦμα  
— πόνος, λαχτάρα τάχα ἢ μαῦρο κλάμα ;—  
Γιὰ σὰς ψηλά βουνὰ μὲ τ' ἄσπρο ντύμα.

Φεύγω μακρὰ σὰς πιά, καὶ παίρνω ἀντάμα  
μὲς' στὴν ψυχὴ μου ἀλύτρωτα δεμένη,  
θαρρεῖς ἱερὸ κ' ὑπέρθωο κάποιον προῖμα,

τὴ ζωγραφιά σας τὴ λευκοντυμένη.  
Τὸ καθετὶ ποὺ ἐγνώρισα καὶ ποὺ εἶδα  
μὲς' στὴ στροφή τῆς γῆς τὴ φρενιασμένη,

τὸ ἀγάπησα σὰ δεύτερη πατρίδα.  
Καὶ σὺ ποὺ ἀπ' τῆς Ροδόπης τὰ παρθένα  
φαράγγια ξεκινᾶς, ὦ νεροφίδα,

κ' ἀπλώνεσαι καὶ φτάνεις τ' ἀφρισμένα  
μουντὰ νερὰ τοῦ ἀπέραντου τοῦ Αἰγαίου,  
μακρὰ σου τώρα πάω, γειὰ σου κ' ἔσένα

Χαῖρ' ἔρημη ἀκρογιαλιά, ποὺ τοῦ Παγγαίου  
ἡ ζωγραφιά τὰ ροδοχαρμέρια,  
ἀχνὴ μπροστὰ σου ἀπλώνεται—τοῦ ὠραίου

βουνοῦ ἀντιφέγγισμα—καὶ σβύνει ἀζέρια  
στὸ κῦμα τὸ ἀλαφρὰ ἀνασηκωμένο,  
μὲ τὰ μεσημεριάτικα τ' ἀζέρια.

Τ' Ἀγιονόρος μετέωρα ὑψωμένο  
τὰ λευκοσύννεφα κρατοῦνε ἀγνάντι,  
καὶ σὲ κοιτάζει πάντα ἐρωτημένο

θαμπίζοντας στὸν ἥλιο σὰ διαμάντι...  
Χαίρετε τώρα μέρη ἀγαπημένα !...  
Στὴ γαύρη πολιτεία γυρίζω—νάν τη !...

Καινούρια φέγγει ἡ ζωὴ τώρα γιὰ μένα  
κάποιος μικρῆς μ' ἀκαρτεροῦν ὁμόρφως  
τὰ μάτια ἀπὸ τὸν πόθο πιά σβυσμένα,

καὶ ν' ἀναγείρω μὲ προσμένει ὁ κόρφος.

Γενάρης τοῦ 919

ΑΓΗΣ ΛΕΒΕΝΤΗΣ

## ΟΠΩΣ ΦΥΣΑΕΙ

Όπως φυσάει  
Κι ὄθε τὰ γέφυ,  
Ἔκει σφύρει  
Καὶ κεῖ θωραίνει.

Κι' ὅπου σφύρει,  
Στρέφει μέ νάξι  
Κι' ἀναστενάζει.—  
Γιὰ δὲς πῶς ἔφρει

Πάντα νὰ δείχτει,  
Όθε τὰ γέφυ,  
Τὸ θεῖο τὸ χέρι  
Τοῦ ἀνεμιοδείχτη!

Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ

## ΣΕ ΜΙΑ ΣΤΙΓΜΗ ΤΡΕΛΛΑΣ

Στὸ Σπῦρο Τσάκινα

Ἄφου διάβασε, σήκωσε ἀπότομα τὸ κεφάλι του, εἰσαξὼν  
μέ τὸ χέρι τὰ μακριὰ μαλλιά του καὶ κατὰζοντίας τὸν ἕνα  
βλέμμα ἀνυπόμονο τὸν ρώτησε.

— Ἐ! πῶς σὰς φάνηκε τὸ διήγημά μου;

— Καλοῦται!... ἀποκρίθηκε ὁ ἄλλος στραβίζοντας  
τὸ προσώπὸ του, σὰ νὰ τοῦ ἔδειχνε πῶς δὲν ἴτανε καὶ πολὺ  
εὐχαριστημένος.

— Καλοῦται; ἔ!... καλοῦται!... ἔκανε μηχανικὰ  
κουνώντας τὸ κεφάλι του καὶ κίρρωσε τὸ βλέμμα του σὲ  
μὴ μεγάλη κρεμασμένη στὸν τοῖχο εἰκόνα, ποῦ ἀπ' τὴν  
πολυκαυρία εἶχε πῶς ξεθωριάσει καὶ ἔπειτ' ἀπὸ λίγο πρό-  
στεσε: ὥστε εἶναι γιὰ πέταμα; δὲν ἀξίζει τίποτα; ἔ!...  
καὶ ἔκκολουθοῦσε νὰ κουνῆ ἀσυνείδητα τὸ κεφάλι του, μὴ  
δὲν τὸν ἄρρισε νὰ προχωρήσῃ ἀκόμα καὶ μέ μὴ μίξερη  
φρήνη τὸν ἔκοψε.

— Ὅχι δὲ θέλω νὰ πῶ αὐτὸ... μὴ ἔξω κ' ἐγώ... μά-  
σαγε τὰ λόγια του, στεναχωρημένος ποῦ βρέθηκε σὲ μὴ  
τέτοια θέση, μὰ... μού φαίνεται πῶς γράφετε πράγματα,  
ποῦ τὰ ἔγραψαν τόσο ἄλλοι ὥστε μπορεῖ νὰ πῆ κανένας  
πῶς εἶναι παρμένο ἀπὸ κάποιον ἄλλο, εἶπε γλήγορα—γλή-  
γορα κάπως ξαλαφρωμένος, ποῦ μπόρεσε νὰ βρῆ μὴ ἔξοδο  
σὲ μὴ τέτοια στενόχωρη θέση.

— Μπὴ!... εἶπε ἀπὸ μέσα του μέ θυμὸ γουρλώνοντας τὰ  
μεγάλια καστανὰ του μάτια, λὲς κ' ἠθέλε νὰ τὸν φῆ ποῦ  
τοῦ τ' ἔχρησε μ' ἕνα τέτοιο κοροϊδευτικὸ τρόπο. Ἐγὼ  
κλέβω;... καὶ ἡ συνείδησή του σηκώθηκε θεοῦ. Καὶ τί  
εἶναι αὐτὸς; κανένας ἔξοχος; ἔκκουσμένος; ἀγνωστοί-  
στος; ποῦ κατακρίνει τὰ ἔργα τοῦ καθένα; τί εἶναι αὐτὸς;  
Εἶναι ἕνας σὺν κ' ἑμένα καὶ σὺν τοῦς ἄλλοις τοῦς ὁμοίους  
μου καὶ λέγονται αὐτὰ ἀνικοιμίζοτανε ἡ καρδιά του. Καὶ  
ἔπεσε σὲ σκέψες. Σὺν ἠσύχασε λίγο ἀπὸ τὴν ἀρχαία πῆλη  
ποῦ γινότανε μέσα στοῦ μισοῦ του, σήκωσε τὸ κεφάλι του  
ἀρχαί καὶ τὸν ρώτησε μέ δάκρυα.

— Καλὴ καὶ μπορεῖ νὰ δημοσιευτῆ σὲ κανένα περιοδικὸ;  
— Ἴσως σὲ κανένα γνωστὸ σὰς ἐκδότῃ! καὶ σήκωσε τοῦς  
ὄμους. Μὰ τὸ ἔλεγε μέ τέτοιο ὕφος, σὰ νὰ τοῦ ἔλεγε ξυ-  
στερα καὶ καθαρὰ πῶς εἶναι τόσο τιποτένιο τὸ διήγημά του,  
ὥστε εἶτανε ὅλος διόλου περιττὸ νὰ κινή καὶ λόγῳ.

Ἔτσι ἔ!... φιλήθηκε σὺν ἀφρημένος, ἐνῶ τὸ μισοῦ  
του ταξίδευε μακριά. Ἐπειτα στήριξε στὴν καρδιά του,  
σήκωσε τὸ γαστῆρ τοῦ παλτοῦ του, ἔχωσε τὴν ρεμπουτίλα  
ἴσα μέ τὰ φρονιά του, ἔκλεισε τὰ μάτια του καὶ ἔπεσε σὲ  
συλλογισμούς.

\*\*\*

Ἐξὼ ὁ ἥλιος ἔρριχνε τὶς ὑστερνὲς ἀχτίδες του, κ' ἔδινε  
σ' ἄλλῃ τῇ φύσῃ ἕνα ἀπαλὸ ρόδινο χρῶμα. Τὸ φῶς σιγά—  
σιγά ἄρχισε νὰ χαμίζετῃ καὶ τὸ σκοτάδι νὰ σκεπάζῃ τὴν

πλάση μέ τὰ φτερά του. Ἀπάνω στὴν ταράτσα τῆς μπύρας,  
ἀκούονταν τὰ τραγούδια μερικῶν γλετζέδων, ποῦ τὰ συνῶ-  
δενε μέ τὴ φάλτσα φωνὴ τοῦ ἕνα βιολί.

Ὡς τὸν ἔβλεπε εἰς τὰ δάση  
πληρωμένο κ' ἀνθηροῦσαι  
μέ φωνὴν τραυματισμένην  
εἰς τὰ ἔξω θρηνοῦσαι.

Στὰ πλαγινὰ τραπέζια ἀκούονταν οἱ φωνὲς μιανῆς παρέ-  
ας ποῦ ἔπαιζε πρέφα.

— Ἐφτά μία!...

— Ἐφτά δύο!...

Ὁ πιρραριέρης ἀναψε τὴ μικρὴ λάμπρα καὶ τὴν κρέμασε  
στὴ μέση. Ἐνα ἀστενικὸ φῶς χύθηκε: λὲς κ' αὐτὸ ἐκλαμνε  
γιὰ τὸ θάνατο τῆς ἡμέρας.

\*\*\*

Σὲ λίγο ὁ κριτικὸς σηκώθηκε γιὰ νὰ φύγῃ.

— Γεῖ σου! τοῦ φώναξε προχωρώντας πρὸς τὴν πόρτα  
γιὰ νὰ βγῆ.

— Ἄντιο, φιλήθηκε ὁ ἄλλος ποῦ μόλις ἀκούστηκε χωρὶς  
νὰ σηκώσῃ καθόλου τὸ κεφάλι του, θυμωμένος ποῦ τὸν ἀ-  
νισύχησε μέ τὸ ξαφνικὸ χαϊρέτισμά του, καὶ ξανάκλεισε τὰ  
μάτια καὶ συλλογιζότανε.—

Μ' ἄξαρνα σηκώθηκε μέ ὄρμη, σὺν νὰ τὸν κέντησε κάτι  
καὶ ἄρχισε νὰ παραμιλῆ κλείνοντας καὶ ἀνοίγωντας σπα-  
σμοδικὰ τὴ χέρια του.

— Πῶς πέρασα ἐγὼ τὸν ἑαυτὸ μου; γιὰ κανένα μεγάλο;  
ἐγὼ ἕνας τιποτένιος; ἕνας φτωχὸς; ἀγνωστος σ' ὄλους;  
Καὶ λέγοντας αὐτὰ, βούτηξε μέ ἀρχαία χερσὶ τὸ χέρι στὴν  
τόσπη του καὶ τράβηξε μὴ κόλλα χερσὶ καὶ ἄρχισε νὰ τὴν  
κομματίζει ὡς ποῦ τὴν ἔκανε μικροσκοπικὰ χερτάκια καὶ  
ἀνοίγωντας τὴν πόρτα μέ δύναμη, εἰ σὸ πῆσε στοῦ ἀέρα  
φιθυρίζοντας.

— Ἄς τὸ διάλο κ' αὐτὸ κ' οἱ ιδέες μου.

\*\*\*

Μέσα ἀκούονταν ἀκόμα οἱ φωνὲς τῆς πιρέας.

1918.

ΚΩΣΤΑΣ ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΗΣ

## ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

## Η ΝΕΑ ΣΧΟΛΗ

Περύεργον! Ἡ νέα Σχολὴ τῶν Καθαροκολλάρων  
Ἐκδότῃ, ποῦ τῆς ἔπρεπε, δὲν ἔχει τὸν Κολλάρων.

\*\*\*

## ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

Κατακαυμένη Μπαταριά, τῆς λεβεντιάς καμάρη  
Καὶ μέ τῆς λιμνοθάλασσας, τοῦ πόδου πυροφάνη  
Ὁ Μίλιος σὲ τραγοῦδῃσε μέσ στοῦ γοργὸ πριάρι.  
...Κι' ὁ Μωρεάς σὺν τὰκουσε πολὺ τοῦ κακοφάνη.

\*\*\*

## ΕΠΙΤΥΜΒΙΟΝ ΦΑΙΔΩΝΟΣ

Σ' αὐτὸ ἐδῶ τὸ κρῦο μνήμα,  
Τοῦ Ἀριστείου μαῦρο θῦμα,  
Δὲν ἀναπαύεται ὁ Φαίδων  
Τῆς «Διαπλάσεως τῶν Παίδων»  
Καὶ κάποιον ἄλλον παλιμπαίδων.  
Καὶ μέσ στοῦ χῶμα, ποῦ ἔταφη,  
Μὲ τσακισμένη τὴ γρασίδα—  
Τὸ σάββανό του ἐφημερίδα—  
Καὶ γράφει ἀκόμα, γράφει, γράφει...

ΑΠΟΚΑΥΚΟΣ

Τὰ ὄμορφα τὰ ποτάμια καὶ σὺν ξεχειλοῦνε ἀκόμα, ἔχει  
τὸ ξεγέλιμά τους κάποιον μεγαλείο, ποῦ καὶ τὰ γιγάνθια καὶ  
τὰ χόρτα κ' οἱ πέτρες κ' οἱ βράχοι ποῦ κυλοῦνε, φαίνον-  
ται σὰ νάτανε καμάρη τους καὶ πλοῦτος.

ΨΥΧΑΡΗΣ

## ΑΙΣΘΗΤΙΚΕΣ ΣΕΔΙΔΕΣ

## „ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΑ ΚΑΓΚΕΛΑ“

Ἡ αλλωτινὴ τυφλὴ πίστις σὲ μιὰ θεοσεκία καὶ στὴν ἀπόλυτη ἀλήθεια τῆς, ἢ πίστις σὲ μιὰ ὑπερκόσμιον καὶ ἀσυστήτη ἠθικὴν, κρυφὰ παραδομένη σ' ἐκλεχτοὺς ἀπὸ θεῖα δύναμη, ἢ πίστις στὴ θεῖα ἐμπνευστὴ τῶν δικαστῶν-Ιερέων μποροῦσε μόνον νὰ θεωρεῖ τὴ φυλακὴ τιμωρία. Σήμερα νιώθουν ὁλοένα περισσότεροι τὸ μυστικὸ τῶν ἐκλεχτῶν ἀνοίγεται διάπλατα στὴν ἀνάπτυξη καὶ στὴ μόρφωση. Τίποτε ὑπερκόσμιον δὲν ὑπάρχει, δὲν ὑπάρχει ὀρισμένο καλὸ καὶ κακὸ, τίποτε δὲν ὑπάρχει ποὺ νὰ μὴ δημιουργήθηκε καὶ νὰ μὴ δημιουργεῖται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, σύμφωνα μὲ τὴν ἐξέλιξη, γιὰ τὶς ἀνάγκες τους. Ὁ ἄνθρωπος δὲ μπορεῖ, γιὰ τὴν ἐπαρκεία, νὰ ζήσει μόνος. Εἶναι ἀναγκασιμῆς, γιὰ νὰ ζήσει ἀνετότερα καὶ ὁμορφότερα, νὰ ἀλλοιοθεθῆ, νὰ πλάσει κοινωνία, τὴν κοινωνία ποὺ ἀπέναντι στὶς μεγάλες εὐκολίες ποὺ τοῦ προσφέρει τοῦ ζητᾶ ἴσως ὑποχρέωσες. Ὁ ἐντελὴς ἐγωϊσμός τοῦ ἀτόμου στὸν ὁποῖο ὁλοένα τείνει ὁ πολιτισμὸς καὶ ὁ σοσιαλισμὸς, δὲν εἶναι δυνατόν δυστυχῶς νὰ στηριχθεῖ παρὰ στὸν ἐντελῆ σεβασμὸ τοῦ κάθε ἀτόμου γιὰ τὸν ἐγωϊσμὸ τῶν ἄλλων. Εἶναι ἀδιέξοδος ὁ κύκλος τοῦ ἀδυσώπητου ρυθμοῦ. Κ' εἶναι ἀπαραίτητη μιὰ κοινωνικὴ δικαιοσύνη· μιὰ δικαιοσύνη ποὺ ὅσο καὶ ἂν ξέρει πῶς δὲν κρίνει καὶ δὲν καταδικάζει παρὰ ἀδῶνους, μιὰ ποὺ αὐτότελο κακὸ δὲν ὑπάρχει, ἀδῶνους ποὺ ὑπακούσανε σὲ μιὰ ἀλήθεια, τὴν ἀνώτερη, τὴ δική τους, ποὺ ὅσο καὶ ἂν ξέρει πῶς δὲν καταδικάζει παρὰ ἀνεύθυνους, γιὰ τὴν καὶ μὴ παραδεχόμεστε πᾶς τὴν κυριαρχία τῆς Μοίρας δὲ μποροῦμε οὔτε νὰ συζητήσουμε τὴν ὀλοδύναμη ἐπιβολῆς τῶν συνθηκῶν, τῆς ἀνατροφῆς, καὶ ἰδιαίτερα τῆς κληρονομικότητας, εἶναι ἀναγκασιμῆς γιὰ νὰ διατηρήσει τὴ ζωὴ, αὐστηρὰ νὰ ἐπιτηρεῖ τὸ ἰσοζύγιον μεταξὺ τῶν δικαιωμάτων καὶ τῶν καθηκόντων τοῦ ἀνθρώπου, νὰ ἐξακολουθεῖ τὸ ἔργο ποὺ ἡ συνείδηση τοῦ τόσο περιορισμένου τῆς τῆς τὸ κάνει ἀνυπόφορα σκληρὸ. Ἡ δικαιοσύνη θὰ ἐκτυλίσσεται καὶ θὰ μεταβάλλεται ὅμοια μὲ τὸν ἄνθρωπον, θὰ προσπαθεῖ νὰ εἶναι ὁλοένα πῶς πιστὴ στὸν ἑαυτὸ τῆς, σύμφωνα μὲ τὸ νόμον τῆς, θὰ διώξει ἀπὸ τὶς φυλακὰς κάθε τι τὸ περιττὰ μαρτυρικόν, θὰ τὶς μετατρέψει σὲ νοσοκομεῖα ψυχικὰ ὅμοια μὲ τὰ σωματικὰ, δὲ θὰ τὶς καταργήσει ὅμως ποτέ. Εἶναι ἀναγκασιμῆς γιὰ νὰ ἐπιτρέψει τὴν τόσο πολυτίμη ἐλευθερία τοῦ συνόλου καὶ τοῦ ἀτόμου, ὅσο καὶ ἂ φαινομενικὰ συχνὰ τὴν ἐμποδίζει, νὰ ἀπομακρύνει ἀπὸ τὴν κοινωνία τὰ στοιχεῖα τὰ ἐπικίνδυνα μὲ τὶς πράξεις καὶ τὸ παραδειγματῶν τους. Τὸ ἀγνὸ, ἰδανικόν, χριστιανικὸ ὄνειρον, ποὺ ὁμοίωρα τραγουδοῦ ὁ Παρορίτης στὸν πρόλογόν του, δὲν πραγματοποιεῖται.

Ὁ κ. Ταγκόπουλος στὸ «Πίσω ἀπὸ τὰ Κάγκελα» δὲ ζητᾶ τὴν κατάργηση τῆς φυλακῆς. Ἴσως ἀόριστα νὰ τὸ σκέπτεται ἢ σὲ στιγμὴς πικραμένη του διάθεσι, μὰ ὁ ἴδιος βαθύτερα δὲν τὸ θέλει νιώθει τὸ ἀδύνατον. Ἄλλωστε στὸ «Πίσω ἀπὸ τὰ Κάγκελα» δὲ φιλοσοφεῖ ὁ Ταγκόπουλος, δὲ ἀναλύει, δὲ λύνει, οὔτε κἀν

διαγείρει προβλήματα. Παρατηρεῖ καὶ ζωγραφίζει, ὅπως βλέπει ἐξωτερικὰ, ὅπως αἰσθάνεται ἐκείνη τὴ στιγμὴν, χωρὶς νὰ προσπαθεῖ νὰ εἰσδύσει σὲ κανένα ἐσώτερον νόημα.

Ἐμεινε 30 μέρες στὴ φυλακὴ, ἄδικα καὶ γιὰ τὴν κοινωνικὴ δικαιοσύνη, γιὰ μιὰ ἀβλεψία, μὰ τὸ συναίσθημα τῆς ἀπόλυτης του ἀδωότητος, ἢ πεποίθησι πῶς ἢ καταδικῆ δὲ θὰ ἀφήσει οὔτε μιὰ σκιά, καὶ ἢ φυσικὴ του εὐθυμία διώχνουν μακριὰ κάθε λύπη ποὺ καὶ ἂν κάποτε τὴν αἰσθάνεται σχεδὸν ἀμέσως τὴν κρύβει σὲ εἰρωνεία. Ἐγκαρτερικὰ εὐχαριστιέται σχεδὸν γιὰ τὴν εὐκαιρία ποὺ τοῦ δόθηκε νὰ δεῖ μερικὰς εἰκόνες ποὺ ἴσως ἀλλοιώτικα δὲ θὰ τὶς ἔβλεπε ποτέ καὶ ποὺ τὶς ἀντιγράφει σὲ σειρά πεζογραφημάτων ποὺ δὲν εἶναι καὶ δὲ θέλουν νὰ εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ σκίτσα ἐντυπώσεων.

Τὸ «Πίσω ἀπὸ τὰ Κάγκελα» δὲν ἔχει καμιά σχέση μὲ τὴ Μπαλάντα τῆς Φυλακῆς τοῦ Ρίντιγκ, καμιά ἄλλη παρὰ πῶς γράφτηκαν καὶ τὰ δύο στὴ φυλακὴ καὶ πῶς σὲ μιὰ του σελίδα διηγίεται ὁ κ. Ταγκόπουλος πῶς πούθενά δὲν αἰσθάνθηκε τὴ Μπαλάντα ὅπως μέσα στὸ κελλί του. Ἴσως μάλιστα νὰ ἔπρεπε νὰ ἀποφεύγονται οἱ πολὺ εὐκόλες καὶ ἐντελῶς ἐξωτερικὰς, ἀλλοιώτικα ἀστήρικτες παρομοιώσες.

Ἡ Μπαλάντα τοῦ Οὐάιλντ εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ πᾶς ἐργασμένα ποιήματα, τόσο στὴ μορφῇ ὅσο καὶ στὴν ἰδέα. Τὴν ἔντασι τῆς τῆ δίνει ἡ ἐμπνευστὴ, μὰ τὴν ἀνυπέροβλητη δύναμη τῆς ἔντασις ἢ ἐκφρασις, ἢ τόσο συγκεντρωμένη καὶ σύχρονα τόσο ρυθμικὴ. Ἡ Μπαλάντα, ἂν καὶ πηγάζει ἀπὸ τὸν τραγικὸ πόνον τοῦ Οὐάιλντ, ἀπὸ τὸν ἀνήμερον φυσικὸ πόνον τῶν καταναγκαστικῶν ἔργων ποὺ τοῦ κατέστρεφαν τὰ χέρια καὶ τὴν ὁμορφίαν του, τόσο πολυτίμη γιὰ μιὰ ξελεπτισμένη φύση σὺν τὴ δική του, ἀπὸ τὸν ἠθικὸ πόνον μιᾶς καταδικῆς ποὺ ὄχι μόνον τοῦ φυλάκιζε πολλὰ χρόνια ἀλλὰ καὶ τοῦ σύντριβε ὀλόκληρῆν τὴν ζωὴν, ὀριστικὰ χωρισμένη καὶ στὴν ἀνάμνησι ἀπὸ τὴν καλλιτεχνικὴν του δημιουργία, ἢ Μπαλάντα ἂν καὶ πλασμένη μὲ τὸν πόνον τοῦ Οὐάιλντ δὲν περιγράφει τίποτε τὸ ἀτομικόν, τραγουδεῖ ἀντικειμενικὰ μιὰ ἐσότητα ἀπέλιπν. Ὁ πόνος τοῦ κ. Ταγκόπουλου δὲν εἶναι ἴδιος, δὲν εἶναι σχεδὸν κἀν πόνος, καὶ οὔτε σκέφθηκε ποτέ νὰ ζωγραφίσει ἔργο πυκνόν, σποτεινὰ σταχτὴ βαμένον μὲ μερικὰς ματωμένες πινελιὰς.

Ζωγραφίζει ἀπλά, γελαστά, τὴν καθημερινὴν ζωὴν, σὲ κάθε λεπτομέρεια, ὄχι μὲ συγκεντρωμένη ἐνότητα, μὲ μόνον σειρά τῆ σειρά τῶν ἐντυπώσεων του, μὲ ὕφος ἔπι σφιχτό, ποὺ ἀπλώνεται ὑπάκουον στὴ διάθεσιν του. Τὴν καθημερινὴν ζωὴν δὲν τὴ βλέπει τραγικῆ. Δὲν ἀντιλαμβάνεται τὴ συνήθεια νὰ δυναμώνει τὸν πόνον μὲ τὴν πλήξιν· τοῦναντίον τὸν ἀπαλίνει, τὸν σβύνει, καὶ ἢ ζωὴ γίνεται σχεδὸν εὐχάριστη ἀκόμα καὶ στὴ φυλακῆ. Οἱ φυλακισμένοι του εἶναι λίγο μελαγχολικοί, ἴσως ὅμως σχεδὸν εὐτυχιμένοι. Γράφει ὄχι τόσο γιὰ νὰ δημιουργήσῃ ὅσο γιὰ νὰ διασκεδάσῃ τὴν ἀργία του γιὰ τὴ φυλακὴ εἶναι ἀεργος, ὅπως νόστιμα τὸ διηγίεται. Τὸ «Πίσω ἀπὸ τὰ Κάγκελα» εἶναι σειρά σκίτσων, σημειώσες ρηγιμένες σὲ ἡμερολόγιον ἀπὸ ἓναν καλλιτέχνη ποὺ αἰσθάνεται καὶ βλέπει αἰσθητικὰ, ἀλλὰ ποὺ δὲ θέλησε ἀκόμα νὰ συγκεντρωθεῖ, νὰ δουλέ-

ψει τὸ ἔργο του, νὰ τὸ τελειοποιήσει, ἀλλ' ἴσως καὶ νὰ τοῦ ἀφαιρέσει κάτι ἀπὸ τὴ δροσιά του. Ὁ,τι ζωγραφίζει ἐξωτερικὰ μένει ἐντελῶς ὑποκειμενικῶς. Ὁ κ. Ταγκόπουλος «ποτὲ δὲν ξεχνᾷ τὸν ἑαυτό του» παρατηρεῖ σωστὰ ὁ Παρορίτης. Καὶ χωρὶς νὰ δουλέψῃ ὁρμέμφυτα διαλέγει, ὁρμέμφυτα βρίσκει ὁμορφες εἰκόνες, ὁμορφες περιγραφές τοῦ ἡλίου, τῆς πεδιάδας, τῶν βουνῶν, τοῦ ἀττικοῦ τοπείου πού τόσο τὰ νιώθεις, μερικὲς ὁμορφες σκέψεις. Τὰ σκίσα του ἀναβλύζουν φυσικὰ, εἰλικρινά, μὲ κίνηση, πλησιάζουν ὁρμέμφυτα περισσότερο στὴν Τέχνη ὅσα περισσότερο αἰσθάνθηκε, ὑποβάλλουν ὄχι ἐντατικὰ ὅπως ἡ Τέχνη, ἀλλ' ἀόριστα ὅπως ἡ Ζωή. Τὰ πρόσωπα τῶν φυλακισμένων πὸν παρουσιάζει ἐντυπώνονται ἀβέβαια ὅπως ὅλες οἱ μορφές οἱ διαβατικὰ συναπαντημένες στὴ ζωὴ, ὄχι στὰ βιβλία ὅπου τὸ ἐπιτηδες ἀκαθόριστο σφραγίζεται ἀλλοιώτικα. Τὸ «Πίσω ἀπὸ τὰ Κάγκελα» εἶναι ἕνα βιβλίον ζωντανό, ὅπως τὸ φέλησε ὁ κ. Ταγκόπουλος. Δὲ συναρπάζει, δὲ συγκλονίζει, δὲ σκορπᾷ ῥίγη, μὰ διαβάζεται μὲ πολλὴ εὐχαρίστηση Ἄρσει.

Ἰούλιος 1919

ΑΛΚΗΣ ΘΥΓΛΟΣ

## Ο ΜΙΣΤΡΩΤΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΑΙΓΥΠΤΟ

Μὲ τὸ σκοπὸ νὰ βοηθήσουνε νὰ ἀναμορφωθῇ ἡ ἐλληνικὴ παιδεία πάνω στὰ γερά θεμέλια τοῦ δημοτικισμοῦ, οἱ φωτισμένοι δημοτικιστὲς τῆς Αἰγύπτου ἰδρύσανε τώρα τελευταῖα τὸν «Ἐκπαιδευτικὸ ὄμιλον τῆς Αἰγύπτου». Ἐνα «πρότυπο σχολεῖο» μὲ διευθυντὴ τὸν κ. Α. Μαρσέλο ἰδρύθηκε ἀμέσως ὕστερα στὸ Κάφο Ζαγιατ, ὅπου διδάσκεται ἡ δημοτικὴ κ' ἐφαρμόζονται τὰ νέα παιδαγωγικὰ συστήματα. Τὸ σχολεῖο αὐτὸ ἀνήκει στὸν Ὀμιλον τῆς Αἰγύπτου. Σὲ λίγους μῆνες ἕνα παρόμοιο σχολεῖο πρόκειται νὰ ἰδρυθῇ καὶ στὴν Ἀλεξάνδρᾳ. Φυσικὰ οἱ καθαρευουσιάνοι δὲν εἶδαν μὲ καλὸ μάτι ὅλη αὐτὴ τὴν κίνηση. Τὰ καινὰ δαιμόνια τοὺς ταράξανε κ' ἡ ἀντίδραση ποῦ βράζε ἀπὸ καιρὸ ἔξεσπασε ἀγρία στὸ Ζαγιατ. Ἐκεῖ τὰ κοινοτικὰ σχολεῖα τὰ διεψήθει ἕνας δημοτικιστὴς, ὁ κ. Ι. Ἰορδανίδης. Σὰν ἀνθρώπος ἀληθινὰ μορφωμένος μόλις πήρε στὰ χεῖρα του τὰ στιβαρὰ τῆ διεψήθησιν τῶν σχολεῖων δὲν μποροῦσε βέβαια παρὰ νὰ δώσει μιὰ καινούρια κατεύθυνση στὸ μουχλιασμένον ἐκπαιδευτικὸν σύστημα ὅπως τὸ κατανήσανε οἱ κακοχουμένες σοφίες τῶν ἀκαδημαϊκῶν παιδαγωγῶν. Μὰ οἱ ἄλλοι συνάδερφοί του, κοπέλια τοῦ κ. Χατζηδάκη, δὲν καταλαβαίνανε ἀπὸ καινούριες θεωρίες. Τί θὰ πῆ δημοτικὴ γλώσσα, ἐλευθερία τοῦ μαθητῆ καὶ τὰ παρόμοια. Σχολεῖο γι' αὐτοὺς θὰ πῆ γραμματικὴ, συντακτικὸ, βορσιὰ, ἔξילו, σεμνοτυφία, ταρτοφρισμός. Ἀρχίζει ἡ γχορῖνια μέσα στὸ σχολεῖο. Τὸ μεσαιωνικὸ πνεῦμα μάχεται πρὸς τὸ φῶς, πρὸς τὴν ἀλήθεια μὲ ὅλα τὰ ὄπλα του τῆς σκοπονηριᾶς. Ὁ ἐθνικὸς τύπος ἔρχεται πρόθυμα ἐπίκουρος στὸν ἀγῶνα ὑπὲρ τῶν ἱερῶν καὶ δαίμων. Ἡ «Κλειώ», μιὰ ἐφημερίδα τοῦ Καίσου, πού τὴν διεψήθει ἕνας κάποιος Ἀλέξανδρος Σ. Βαρακούκης (ἀξίζει νὰ παθανασιστῇ τὸνομα τοῦ ἀξιολόγου αὐτοῦ κυρίου) κηρύττει ἡρωϊκὰ τὸν πόλεμον καὶ ὑψώνει τὴ ση-

μαία τῆς νέας σταυροφορίας. Θάνατος τοὺς δημοτικιστῆς, φωνάζει ἡ χαριτόβρυτος Κλειώ, κουνώντας σὰν ἄλλη Ἰουδίθ ἀπειλητικὰ τὸ σπαθὶ τοῦ θανάτου.

Ἄς τὴν ἀφήσουμε νὰ μιλήσῃ ἡ ἴδια. Ἰδοὺ τὴ γράφει στὸ φύλλον τῆς 3ης Μαΐου.

«Τὸ ἀσυστηματοποίητον παιδαγωγικὸν σύστημα τοῦ ἀπαιδαγωγήτου παιδαγωγοῦ κ. Ἰορδανίδου ὄχι μόνον διέφθειρε καὶ ἐξηχρεῖωσε τοὺς μαθητὰς καὶ τὰς μαθητρίδας εἰς βαθμὸν τοιοῦτον, ὥστε νὰ μὴ ἀναγνωρίζωσιν αὐτοὺς οἱ γονεῖς καὶ οἱ ἀρχαιότεροι αὐτῶν διδάσκαλοι, ἀλλὰ καὶ διήρσαν αὐτοὺς ἐμπνεῦσαν εἰς αὐτοὺς τὸ πνεῦμα τοῦ φατριασμοῦ.

«Οἱ τρόφιμοι τῆς σχολῆς ἡμῶν ἐνωρὶς ἀντελήφθησαν ὅτι μεταξὺ διευθυντοῦ καὶ διδασκάλων ὑπάρχει διχογνωμία καὶ ἀντίθεσις ἀπὴν ἰδεῶν ἢ ἀντίληψις δ' αὐτὴ ἐγέννησεν ἐξ ἀρχῆς ἐν τῇ ψυχῇ αὐτῶν τὴν πρὸς τοὺς διδασκάλους αὐτῶν δυσπιστίαν καὶ τὸν διχασμὸν, ἅτινα κατὰ τὰς τελευταίας ταύτας ἡμέρας ἐξεδηλώθησαν εἰς τελείαν καὶ ἐμφανῆ διαίρεσιν τῶν μαθητῶν, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ μὲν διακηρτύνουσιν ἑαυτοὺς θερμοὺς ὁπαδοὺς τῶν ἰδεῶν τῶν διδασκάλων, οἱ δὲ ἐπιδεικνύουσιν ἑαυτοὺς θιασώτας τοῦ διευθυντοῦ. Ἀπορῖν εἰς τὴν ἀπροκάλυπτον ταύτην φατριαστικὴν ἐκδήλωσιν ἔδωκε τὸ ἐξῆς ἐπεισόδιον. Ὁ κ. Ἰορδανίδης ἐν τῷ μαθηματικῶν ἐκθέσεων ἐπέκρινε διὰ φρασεολογίας πικρᾶς τὸν διδάσκαλον τῶν ἐλληνικῶν τῆς πέμπτης τάξεως, διότι εἰσάγει γλώσσαν νεκρὰν καὶ ξένην ὅπως πρὸς ἡμᾶς τοὺς νεοέλληνας, διδάσκων τοὺς μαθητὰς νὰ γράφωσιν «ὁ ἴππος» καὶ «ὁ ὄνος» ἀντὶ «τοῦ ἄλογου» καὶ «ὁ γάιδαρος». Ὁ διγόμενος διδάσκαλος πληροφορηθεὶς ταῦτα παρ' αὐτῶν τῶν μαθητῶν ἀνταπέδωκε τὴν φιλοφροσύνην. Τοῦτο καὶ παρόμοια ἄλλα ἐπεισόδια ἤρκεσαν διὰ νὰ ἐκδηλωθῇ ἡ ἀνωτέρω ἀναφερομένη φατριαστικὴ διαίρεσις τῶν μαθητῶν, τῶν ὁποίων οἱ μὲν μετὰ τῶν διδασκάλων τασσόμενοι φέρουσιν ὡς διακριτικὸν σημεῖον μικρὰν ἐλληνικὴν σημαίαν μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς «Καθαρεύουσα» καὶ προβαίνουν κατὰ τὰ διαλείμματα εἰς θορυβώδεις ἀποδοκιμασίας τοῦ διευθυντοῦ, τούτου δὲ οἱ θιασώται ἀπειλοῦσι τοὺς πρώτους διὰ ξυλοκοπήματος. Προβλέπεται δὲ πράγματι ὅτι ἡ μέγχι ξυλοκοπήματος ῥήξις μεταξὺ διδασκάλων καὶ διευθυντοῦ καθὼς καὶ περὶ αὐτῶν τῶν μαθητῶν, δὲν θὰ βραδύνῃ νὰ ἐπέλθῃ τὰ πράγματα ἐκεῖ τείνουσιν.»

Δασκάλοι, τύπος, πὸν καλλιεργοῦνε τὴ διαίρεση, τὴν ἐπανίστασιν, πρὸ εἶναι ἱκανοὶ νὰ σπρωξοῦνε τὸν τόπον καὶ σὲ αἱματοκύλισμα, παρουσιάζονται ὕστερα καὶ σοῦμιλοῦνε γιὰ πατριδα, θρησκεία, οἰκογένεια, αὐτοὶ πὸν δὲν πιστεύουσιν οἱ ἴδιοι σὲ τίποτα, πὸν ὅλα εἶναι ἱκανοὶ νὰ τὰ θυσιάσουνε στὸ βωμὸ τῶν μικροσυμφερόντων τῶν καὶ τοῦ λυσασμένου μίσους τῶν ἐναντία σὲ κάθε προοδευτικὴ κίνηση. Ἀλλὰ δὲν εἶναι οὔτε πρωτότυποι. Μὲ τὰ ἴδια ὄπλα τῆς κακοπιστίας πὸν πολεμοῦνε ἡμᾶς ἐδῶ, πολεμοῦνε κ' ἐκεῖ. Ἀὐτὸ καὶ τὸν ἀγῶνα τὸν διεψήθει τὸ ἐπιτελεῖο τοῦ κ. Χατζηδάκη. Λοιπὸν ὁ φωτισμένος, ὁ νεωτέριστος διευθυντὴς κ. Ἰορδανίδης δὲν μπορεῖ ἀφοῦ εἶναι δημοτικιστὴς παρὰ νὰ εἶναι καὶ ἄθεος, καὶ ἀνήθικος καὶ ἀνατροπέας τῆς

πολιτείας. Ἄς ἀκούσωμε πάλι τί λέει τὸ γλυκόλαλο στοματάκι τῆς σεμνότηκῆς αὐτῆς γεροντοκόρης ποὺ ἀκούει στὸ μουσικότατο ὄνομα «Κλειώ». Ἐδῶ πιά τὰ πράγματα γίνονται τραγικά :

«Ὁ ἀθλόπληκτος διευθυντῆς τῶν ἐκπαιδευτηρίων τῆς ἐν Ζαγαζικίῳ ἑλληνικῆς κοινότητος, θαρρυνόμενος ἀπὸ τοὺς κοινωνικοὺς στασιώτας, ἐξακολουθεῖ ν' ἀσχημονῆ νὰ σπείρῃ εἰς τὰς ἀνάκους καὶ ἀπατηλὰς ψυχὰς τῶν παιδιῶν τὸν σπόρον τῆς ἠθικῆς διαφθορᾶς. Ἰσως δὲν ἠννοήθημεν ὅτε πρὸ ἡμερῶν ἐγράφομεν ὅτι εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῶν σχολείων Ζαγαζικίου εὐρέθη καὶ κατεσχέθη ἓνα βιβλίον, τοῦ ὁποίου ἡ ἀνάγνωσις συμβάλλει ἐκ παραλλήλου πρὸς τὴν διδασκαλίαν τοῦ διευθυντοῦ εἰς τὴν ἠθικὴν διάπλασιν τῶν μαθητριῶν. Διὰ τοῦτο καὶ ἐξηγοῦμεθα. Τὸ βιβλίον αὐτὸ τιλοφορεῖται «Τὸ Μεγάλον Παιδί». — Τίτλος, ὡς εἰκός, ἐλευστικός, διότι εἶναι εἰς γλωσσικὸν ἰδίωμα, μὲ τὸ ὅποιον πολεμεῖται ἡ καθαρεύουσα. Λοιπὸν τὸ βιβλίον αὐτὸ — «Τὸ Μεγάλον Παιδί» — εἶναι φιλολογικὸν ἐξάμβλωμα ἐκ τῶν ἀθλιεστέρων. Πάν ὅ,τι εὐφρῶς ἔχει γράψῃ ὁ Πῶλ δὲ Κὼκ καὶ ὄλοι οἱ ἄλλοι τῆς αὐτῆς ἠθικῆς σχολῆς, εἶναι ὁ θησαυρὸς τοῦ «Μεγάλου Παιδιοῦ». Δὲν ὑπάρχει ἀπεχθὴς εἰκὼν, δὲν ὑπάρχει ἀνηθικότης, δὲν ὑπάρχει ἀηδὴς ἀσχημία, ἠλεμμένη ἐκ τῆς ζωῆς τῶν ἐκφύλων, ἡ ὁποία νὰ μὴ ἐκτίθεται μὲ ζωηροὺς χρωματισμοὺς εἰς τὸ βιβλίον αὐτὸ, τὸ παραδοθὲν πρὸς ἀνάγνωσιν εἰς τοὺς μαθητὰς καὶ τὰς μαθητρίδας τῶν ἐκπαιδευτηρίων τῆς ἐν Ζαγαζικίῳ ἑλληνικῆς κοινότητος.

»Τὸ βιβλίον αὐτὸ, τὸ περιγράφον τὰ ἐνδαιτήματα τῶν ἱερείων τῆς πανθήμου Ἀφροδίτης, ἔφερεν ἐπὶ τοῦ ἐξαφύλλου τὴν σφραγίδα τῆς βιβλιοθήκῆς, τὴν ἀναπαριστώσαν τὸν Χριστὸν εὐλογοῦντα τὰ παιδιά ! Ἐξελέγη ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ, ὡς εἰκάζομεν, ἀντὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, διότι ἄλλως δὲν ἐξηγεῖται ἡ ἐπ' αὐτοῦ ἐπίθεσις σφραγίδος, ἡ ὁποία φέρει τὴν εἰκόνα τοῦ Θεανθρώπου, εἰς μίαν στιγμὴν εὐλογίας πρὸς τ' ἄθῳα πλάσματα, τὰ συμβολίζοντα τὴν ἀγνότητα. Περὶ τοῦ «Μεγάλου Παιδιοῦ», ὡς ἀξιοπιστῶς ἐληροφορήθημεν, ἔγεινε πολὺς λόγος. Ἐλαβον γνῶσιν τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ οἱ γονεῖς, οἱ καλοὶ αὐτοὶ ἔφοροι τῶν ἐκπαιδευτηρίων, ἡ κοινοτικὴ ἐπιτροπὴ καὶ πολλὰ μέλη τῆς ἐκεῖ ἑλληνικῆς παροικίας. Ὅλα αὐτὰ τὰ μεγάλα παιδιά ἔλαβον γνῶσιν ἀφοῦ πρῶτα ἐνετρυφῆσαν ἐπὶ τῶν ἐπαγωγῶν σελίδων αὐτοῦ τὰ μικρὰ παιδιά.

Καὶ ὕστερον ἀπ' αὐτὴν τὴν ἀποκάλυψιν καθὲ ἀνθρώπος θὰ ἤξιον νὰ μάθῃ τί ἀπέγεινεν ; Ἐνεκρίθη αὐτὸ τὸ διδακτικὸν καὶ ἠθικοπλαστικὸν βιβλίον ἀπὸ τὴν Ἐφορείαν ; Διὰ τί νὰ πιστεύσωμεν τὸ ἐναντίον, ἀφοῦ ἡ Ἐφορεία εἶναι ἐκεῖνη ἡ ὁποία μὲ φανατισμὸν ὑποστηρίζει τὸν πρότυπον αὐτὸν παιδαγωγόν, τὸν ἀρχηγὸν τοῦτον τοῦ ἀνὰ τὴν Αἴγυπτον ὑφέροντος Μπολσεβικισμοῦ, ὡς θὰ καταδειχθῇ ἐκ μιᾶς στιχομυθίας διαμειφθείσης μεταξὺ τοῦ διευθυντοῦ καὶ μιᾶς τῶν μαθητριῶν του.

»Μία ἐκ τῶν μαθητριῶν τοῦ ἠθικολόγου διευθυντοῦ τῶν σχολείων τῆς θαυμασίας αὐτῆς κοινότητος Ζαγαζικίου, ἡ κορασις Πόπη Καραπατῆ ἐτόλμησε νὰ διακόψῃ τὸν διευθυντὴν τῆς διὰ τῆς ἀκολουθοῦντος ἐρωτήσεως :

«—Πῶς συμβαίνει, κ. διευθυντά, νὰ εἶναι τόσο καλοὶ ἄνθρωποι οἱ Μπολσεβίκοι, ἀφοῦ καίουν ἐκκλησίας, ἀρπάζουν ξένας περιουσίας, φονεύουν γυναῖκας, παιδιά, γέροντας, ἀτιμάζουν παρθένας κλπ ;

»Ὁ διευθυντῆς ἀπήντησεν εἰπὼν εἰς τὴν μαθητρίαν του, ὅτι δὲν εἶναι οἱ Μπολσεβίκοι οἱ διαπράξαντες τὰ φρικιαστικὰ ἐγκλήματα, ἀλλὰ... κακοῦργοι, ἐπωφελοῦμενοι τῆς ἐπαναστάσεως τῶν... ἐλευθερωτῶν.

»Μπράβο εἰς τὸν συνήγορον τῶν ἀγαθῶν Μπολσεβίκων καὶ εἰς τὴν Ἐφορείαν τῶν σχολείων, ἡ ὁποία ὑπεραμύνεται ἐνὸς τοιούτου φωστήρος παιδαγωγοῦ.»

Βλέπετε μὲ τί χρώματα ζωγραφίζεται τὸ ἔργο τοῦ πῶ δυνατοῦ ἀπὸ τοὺς σύγχρονους Ἕλληνες διηγηματονοοῦσους ; Τὰ ἴδια γραφότανε μιά φορὰ στὴ Γαλλία καὶ γιὰ τὰ ἔξογα τοῦ Ζολᾶ, μὲ τὸν ἴδιον τρόπο χτυπηθήκανε πάντοτε ὅλα τὰ ἔξογα ποὺ ζητήσανε νὰ δώσουνε καινούοια κατεΐθνηση στὴ σύνοχη σκέψη, ὅξω ἀπὸ τὸ τέλμα τῆς βιομηχανικῆς ἐκμετάλλεψης.

(Ἔχει συνέχεια)

ΦΑΡΑΩ

## ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

### ΣΕ ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΟ

Δημοτικὸς εἰς τὸ «Νουμά», καθάριος στὴν «Ἐστία» Παῦλε, ποῦ εἶν' ἡ γλώσσα σου, πές μας χωρὶς ἀστεία. Μὴν ἀραγε ἀδέλφητα σὲ ἔκαμε ἡ Νιγβάννα ; Γιὰ νὰ ξεχάνης κίποτε τῆς γλώσσας μας τὴ μάνα ;

### Σ' ἘΝΑ ΔΕΣΠΟΤΗ ΠΟΥ ΠΕΡΑΣΕ

Χριστέ μου, ποῦ κατάντησαν τὰ θεϊκά σου λόγια. Ἐσένα ποῦ πλένες σκαφτό; τῶν μαθητῶν τὰ πόδια ! Καὶ τώρα οἱ παπιδες σου στὶ δρόγ'σας σὶ βγαίνουν. Μ' ἀμάξια κα' αὐτοκίνητα τὰ πόδια πιμίζουν.

### ΣΤΗΝ ΚΑ ΚΕΡΡ

Κοιμήσου ἀστρί, κοιμήσου ἀγγή, κοιμήσου νὰ φεγγάρι δοκίμασε, κυρία Κεττ, ὁ ὕπνος νὰ σὲ πιάρῃ. Γιατ' ἂν κανεῖς ἀπ' τοὺς Γραικοὺς ἰσὴ τίς μεταφράσεις, Καὶ σὲ ἀρπάξῃ ἀπὸ κοντά, δὲν ξέρω ποῦ θὰ φτ. σεῖς.

STASP

### ΣΤΟΝ ΑΠΟΚΑΥΚΟ

Γουρλώνω ἀπὸ κατάπληξη τὰ δύο μου τὶ ὄμματα σὶν βλέπω τὰ σπιρτόξα σου... ἔντοκα ἐπι—γραμμάτια.

ΤΡΑΠΕΖΙΤΗΣ

### ΝΤΟΥΝΚΟΥΕ...

Καθὼς ἀλλάζουν οἱ ἐποχές... ἐδῶ καὶ στὸ Μαρούσι, ἀλλάξε ὁ μαῖτρ Γεράσιμος σ' ὄλο τὸν ἑαυτὸ του ; ἔβγαλε τὸ μπερτόνι του ντουίνκουε καὶ τὸ μοῦσι καὶ στὸ πιγούνη κόλλησε τὸ περιοδικὸ του--

Ο ΜΑΥΡΟΣ ΓΑΤΟΣ

### ΣΤΟΝ ΗΑΙΟ ΤΗΣ „ΔΙΑΠΑΡΑΣΗΣ“

Στὴ γῆ τὸ φῶς σ' ἀνήθηκες τὴν πένα πιματόντας καὶ πέτρες πήρες ἀπ' αὐτὴν τὸ φῶς τῆς ἀπειλῶντας καὶ στὸ σκοτάδι βάλθηκες νὰ ρίξῃς καὶ τοὺς δύο ; Γιατί Ἐξνόποιε ; Γιατί ; Γιὰ μόνον τ' Ἀριστέιο !

### ΣΤΗΝ ΠΕΘΕΡΑ ΤΟΥ ΧΑΤΖΗΔΑΚΗ

Τόσες φορές σου ἀδελὰ ἐκείνον ἠχοῦσα καὶ μὲ τὸ χέρι κλείουσα τὸ στόμα, ἔχασάσο!...

ΤΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

### ΣΤΟΥΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ

Περίφημος ἐπνοτιστὴς θὰ σὺς δοξάξ' ἡ Ἑλλάδα. Τοὺς δάσκαλους στὸ Λόγο σας ὑπνοτοὺς παίρνει ἰάραδα.

ΓΑΑΤΗΣ



# Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡ ΔΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ  
ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΒΑΤΟ

ΥΠΟ ΤΗΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ «ΤΥΠΟΣ»

Διευθυντής: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

== Γραφεία, Σοφοκλέους 3 ==

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

Έσωτεριμού: Έτησία Δρ. 10.— Έξάμηνη Δρ. 6.—

Έξωτεριμού: Φρ. 15.— Φρ. 8.—

Κάθε φύλλο λεπτά 25

Άγγελάι και διαφημίσεις δραχ. 2 ό σελος.

## ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

**Μ**ΑΖΕΥΤΗΚΑΝΕ όλοι οι επιθεωρητές της δημοτικής εκπαίδευσης και συντάξανε ένα υπόμνημα προς την Κυβέρνηση ζητώντας την οικονομική καλύτερηψη του δημοδιδασκαλικού κλάδου. Κανείς δε μπορεί να τους κατηγορήσει γι' αυτό. Στο σημερινόν αίωνα όποιος δε ζητάει τό δικιο του και δέν εργάζεται αδιάκοπα για να τό επιβάλει, μά περιμένει να ζήσει από τό έλεος των ισχυρών, περιορίζοντας τά παρόνά του σε κλαυθώρικες γυναίκειες μεμψιμοιρίες, είναι ανάξιος να τό αποκτήσει αυτό που ζητάει, γιατί δείχνει πως έχει ψυχή δουλκή. Ούτε τη σημασία του οικονομικού παράγοντα στη σημερινή και σε κάθε εποχή θα άμφισθητήσουμε σχετικά με την δλη ανάπτυξη του άτομου. Άλλά εΐτανε ανάγκη τά παρόνα των επιθεωρητών να περιοριστούν μόνο στο ζήτημα του μιστού; Τόσοι άνθρωποι ένομένοι πως δε νοιώσανε πως αποτελούσανε δύναμη που θα μπορούσε κ' έπρεπε με την ευκαιρία αυτή να ζητήσουνε από την Κυβέρνηση κάτι γενικώτερο, κάτι άνωτερο, κάτι ανθρωπιστικώτερο που θα μπορούσε να ύψωση τό Ρωμαϊκό δημοτικό σχολείο στο ύψος της σημερινής αντίληψης; Άντι να βροντοφωνήσουνε την ανάγκη αυτή παρουσιαστήκανε σαν Πτωχοπόδρομοι ζητώντας να συγκινήσουνε την Κυβέρνηση με την οικονομική του άθλιότητα. Έτσι, άμα ή Κυβέρνηση τους πετάξει κανένα κοκκαλάκι, περάσανε αυτοι καλά κ' έμεις καλύτερα. Στο άναμεταξύ οι συνάδερφοί τους στην Εύρώπη μαζί με την οικονομική βελτίωση οργανώνονται, κινούνται, συγχρονίζονται με τις καινούριες συνθήκες.

\*\*\*

**Ε**ΪΔΑΜΕ γραμματα δημοδιδασκάλων σε έφημερίδες, λαβαίνουμε κ' έμεις τέτοια. Τά γραμματα αυτά δέν είναι προσωπικές ύβριστικές διατριβές. Πραγματεύονται γενικά του κλάδου τους ζητήματα, ύποδεικνύουνε τι πρέπει να γίνει για να καλύτερέψει ό κλάδος κ' όμως όλα κατά κανόνα στέλλονται ανυπόγραφα. Τι φρόνημα θα δημιουργήσουνε στα παιδιά μας οι άνθρωποι αυτοι που φοβούνται, τρέμουνε να βάλουνε την ύπογραφή τους κάτω από ένα άθωότατο δημοσίευμα; Την εποχή μάλιστα που όλοι πιπιλίζουμε σαν καραμέλα τό ώραίο ψέμα της δημοκρατοποίησης

της παιδείας μας με τη μισή γλώσσα, τέτοια τρομοκρατία, προδίνοντας ψυχή ραγιαδική, είναι πράμα άκατανόητο κ' άπελπιστικό. Βγήτε στο φώς, χριστιανοί μου, μιλήστε λεύτερα κ' άν σκεφτεί κανείς, που δέν τό πιστεύουμε, να σας άμφισθητήσει τό ιερό αυτό δικαίωμα, μελετήστε την ιστορία την παλιά και τη σύγχρονη για να πληροφορηθήτε πως τέτοια δικαιώματα δέν μπορούνε σήμερα εύκολα να καταπνιγούνε.

\*\*\*

**Μ**ΑΖΙ με τό άρωμα των λουλουδιών και τό τραγούδι των άηδονιών που άπολαμβάνει κανείς περιδύβοντας μέσα στα οικιαρά δρομάκια του βασιλικού κήπου, βρίσκει την ευκαιρία να μελετήσει συνάμα και τό γλωσσικό ζήτημα και να βγάλει τά σχετικά συμπεράσματα. Ό κήπος γιόμισε με επιγραφές κρεμασμένες στα δέντρα, που περιέχουνε συμβουλές για τό κοινό. Είναι όλες γραμμένες σε μία δημοτική που θα την ζήλευε τό ύπουργείο της Παιδείας. Μισή φράση στη δημοτική κ' ή υπόλοιπη στην καθαρεύουσα, έτσι για να μη ξαφνιάζεται ό κόσμος, κατά τό γνωστό σοφά σύστημα που θα τραβήξουμε τον κόσμο στη δημοτική δίχως να τό καταλάβει. Π. χ. «Προς πρόληψη πυρκαϊάς προσέχετε που ρίπτετε τό σιγάρο σας» λέει μία πινακίδα. Έδώ ή δημοτική αντιπροσωπεύεται μόνο με ένα π ο υ και με ένα ν που λείπει από τη λέξη σιγάρο. Άλλη πινακίδα γράφει «Τη φύλαξί μου άφήνω στην ευγένεια (ξενισμός) των επισκεπτών μου». Ύστερα από αυτό ό συντάχτης των πινακιδων αυτών έχει κάθε δικαίωμα να ζητήσει να προσληφθεί για συνεργάτης του κ. Ξενοπούλου στην έπιτροπή για τη σύνταξη του νέου αναγνωστικού κ' έλπίζουμε πως τό ύπουργείο της Παιδείας θα του αναγνωρίσει πληρέατα τό δικιο του. Άκόμη ωραιώτερες είναι οι πινακίδες που αναγράφουνε τά νόματα των δέντρων. Άκούστε όνόματα δέντρων. Πριτχαρδία, Βισθόρον, Πύξος, Χαμαίρωψ, Ύούκκα, Καζουρίνα, Σόφορα κλπ. Έίσαστε ευχαριστημένους, κ. Χατζηδάκη;

\*\*\*

**Σ**ΗΜΕΡΑ ό Πικρακάθης μας παραχώρησε τη θέση του ίπποτικώτατα σε νέους επιγραμματογράφους. Η ώραία αυτή χειρονομία (για να μεταχειριστούμε την καθιερωμένη πια έκφραση) τιμεί τό συνεργάτη μας, μά ανακουφίζει όπωσδήποτε και τό καλάθι μας, που κιντώνε να ξεχαρβαλωθεί από τό πολύ ύλικό που του ρίχναμε κάθε μέρα μέσα. Οι νέοι μας πετυχαίνουν περισσότερο στο έπίγραμμα φαίνεται, αφού ούτε ένα από δσα μάς στείλανε τούτη τη βδομάδα δέν άπέπτη προς κάλσθον.

\*\*\*

**Σ**ΤΗ νεόφαντη «Σάτυρα» είδαμε μία καρικατούρα έκφραστική και πολυσήμαντη. Κάτω από τό Λατινικό τίτλο «Lacrimae Populares» (Λαϊκά δάκρυα) είναι ό διευθυντής της Λαϊκής Τραπέζης που έξομολογείται στους ύπαλλήλους του πόσα μαύρα δάκρυα έχρισε όσο που να ξοικονομήσει τό πρώτο πεντακοσάρικο, όταν ιδρύθηκε ή Τράπεζά του, για τά συμβολαιογραφικά έξοδα. Μέθοδος παλιά και συνειδημένη αυτή. Όταν, θεία συνάρσει, γίνουμε εκατομμυριούχοι ή από κληρονομία ή από προΐκα παχειά ή από

τετράπλους μισθούς, πάντοτε ἀποστομώνουμε τούς κατωτέρους μας, θυμίζοντάς τους τὰ ὄσα ὑποφέραμε ὅσο ν' ἀποχτήσουμε τὸ πρῶτο ἑκατομμύριο. Αὐτὸ πάθανε καὶ οἱ ὑπάλληλοι τῆς Λαϊκῆς. Αὐξήση μισθοῦ ἐξήγησαν οἱ ἄνθρωποι, δικαιολογημένη αὐξήση στὴ σημερινὴ ἀκρίβεια τῆς ζωῆς, καὶ ὁ κ. Λοβέρδος, γενναϊόδωρος καθὼς πάντοτε, τούς πρόσφερε τὰ μαῦρα του δάκρυα... νὰ τὰ ἐξαργυρώσουνε στὸν γχισὲ καὶ νὰ ἐξοικονομήσουνε τὶς καθημερινὲς τούς ἀνάγκες.

## ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

Στ' ἀδέρφια μου Κ. Μ.—Χ. Α.

Σκορπᾶ τὸ κλῆμα γύρω τούς χιμούς του  
Τρυγοῦν μέσα στ' ἀμπέλι τὰ σταφύλια  
Κι' ἀπ' τὴ γυρτὴ τοῦ μπαλκονιοῦ μας γρούλλια,  
Μέσα σ'ἀπομεσήμερο τ' Αὐγούστου,

Ἡ μυρουδιά τοῦ πατημένου μούστου  
Στὴν κἀμαρὰ μας μπαίνει τὴν ἀνήλια,  
Κ' ἠδονικὰ χαϊδεύει μου τὰ χεῖλια  
Τὸ κλῆμα μὲ τούς ὄρμους καρπούς του.

Τριγύρω μας ἀπλώνει πονηρὰ  
Τὴ μέθη μὲ τὰ φλόγινα φτερά.  
Δὲ φταίμε μείζ ἂν μέσα στὶς καρδιές μας

Ευτροῦν ἀμαρτωλὲς οἱ ἐπιθυμιές μας...  
Ζεστό τ' ἀπομεσήμερο τ' Αὐγούστου,  
Μεθυστικὰ κ' ἡ μυρουδιά τοῦ μούστου.

Χανιά 1917

ΔΟΡΑ ΜΟΑΤΣΟΥ

## ΟΙ ΠΟΘΟΙ ΜΟΥ

Γαλιζία, ἀφροστεφάνωτα, γαληνεμμένα κήματα  
πόσα φιλιὰ στὶς ἀμμονδιές, χάδια, γλυκομιλήματα!

Πόθοι κρυφοί, ἀνιστόρητοι, τῆς φαντασίας μου πλάσματα!  
πόσες ἐλπίδες στὴν καρδιά, πόσα γλυκὰ ἀγαπιάσματα!

Γαλιζία, ἀφροστεφάνωτα, γαληνεμμένα κήματα  
πόσοι τυφῶνες, τρικυμίες καὶ καρβοσυντρίμματα!

Πόθοι κρυφοί, ἀνιστόρητοι, τῆς φαντασίας μου πλάσματα.  
πόσες ἐλπίδες, ξεφυλλές, πόσα καρδιοχαλάσματα!

Ἀπρίλιος 1919

ΦΟΙΒΟΣ ΛΑΡΑΣ

Τὸ ρωμαϊκὸ θά νικήσῃ, θά νικήσῃ κ' ἡ γλώσσα, τὸ ἔνα  
δὲ γίνεται χωρὶς τᾶλλο.

\*\*\*

Ὁρθὴ κρίση θά δείξῃ πὺς ἔχει καθέννας, μόνον μὲ τὸ νὰ  
κατάλαβε πὺς χρέος του εἶναι νὰ γράφῃ τὴ δημοτικὴ,  
γιατὶ αὐτὸς συλλογίστηκε τὴν Ἑλλάδα, συλλογίστηκε τὸ  
λαὸ, συλλογίστηκε τὸ ἔθνος. Ἐνας ὅμως πὺν γράφει κα-  
θαρέβουσα, πρῶτα πρῶτα καὶ μόνον γι' αὐτὸ του τὸ κἀμο-  
μα, πρέπει νὰ τὸν κατηγορήσῃς.

\*\*\*

Ὁ πλούτος, ὁ μόνος, ὁ ἀληθινός, ὁ πραγματικὸς ὁ πλοῦ-  
τος, εἶναι ὁ νόος.

ΨΥΧΑΡΗΣ

## ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΤΑΞΙΔΙ Τ' ΑΔΕΡΦΟΥ ΜΑΣ

3—

Σ' αὐτὸ κ' ἐμεῖς ὅλοι τιναχτήκαμε σὰν ἠλεχτροισμέ-  
νοι καὶ μὲ κοιμισμένες μορφές ἄλλοι, ἄλλοι, «πεταθρί-  
ζοντας» τραβήξαμε νὰ δεχτοῦμε τὴν αὐστηρὴ μορφὴ  
του καὶ τούς ἀδερφούς μας, πὺν τὸ κατόπι του ἔμπαι-  
ναν, ἔχοντας στὸ πρόσωπο ζωγραφισμένη τὴν κατή-  
φεια, τὴ θλίψη...

— Παπά, πὺν' τὸ παιδί; φώναξεν ἡ μάννα μας  
βλέποντας τὸν πατέρα ἀμίλητο νὰ βγάζει τὸ σάλι του,  
τὸ ράσο καὶ τὸ καλμαῦκι του καὶ δίνοντάς τα στοὺς  
γύρο.

— Σύχασε, παπαδιά, σύχασε, εἶπε. Τὸ παιδί εἶναι  
κάτου κρυμὲν' ἀπὸ φόβο. Κάτσε, μὴ στενοχωριέσαι,  
ἴπου νάσαι θὰ φανεῖ. Κι' ἄρχισε νὰ δηγιέται τὸ τί  
ἔκαμε νὰ τὸν εὔρει, τὸ πὺν πῆγε, πὺν ρώτησε καὶ πὺς  
θὰ πῆγαινε νὰ τὸν πάρει.

Ἡ δυσπιστία ἀπὸ τῆς μάννας μας τὸ μούτρο δὲ  
χάθηκε, μὰ, σὰ νὰ ἠσύχασε, κινήθηκε πρὸς τὴν κου-  
ζίνα, ὅταν ὁ πατέρας διάταξε:

— Ἄιντε βάλτε τὸ τραπέζ' νὰ φαῖμ'. Τί φαγὶ ἔχ',  
παπαδιά;

Σὲ λίγο βροθήκαμε γύρο στὸ σοφρὰ καθισμένοι.  
Πεινασμένοι ὅλοι ριχτήκαμε στὸ φαγητὸ μὲ ὄρεξη.  
Μὰ ὁ Γιώργης ἔλειπε κ' ἡ μάννα μας δὲν μπορούσε  
νὰ κινήσει, θαρρεῖς, τὸ χέρι τῆς πρὸς τὸ πιάτο, οὐδὲ  
νὰ κρατήσῃ τὸ πηροῦνι. Κι' ὁ πατέρας, ἂν καὶ καλο-  
φραγὰς, δὲν ἔδειξε τὴν ὄρεξη ποῦχε πάντα, ἂν καὶ  
προσποιοῦνταν τὸν ἥσυχο.

Δίχως λόγια, δίχως τὰ συνηθισμένα γέλια καὶ τὰ  
πειράγματά μας, τελείωσε σὰ μυσταγωγία τὸ φαγητὸ  
μας καὶ σὲ λίγο ὅλοι βροθήκαμε στὰ στρώματά μας,  
ἴπου στὸ λεπτὸ ἀρχίσαμε σὰν παιδιὰ τὸν ἀμέριμνο  
παιδιάστικον ἴπνο.

Ὁ πατέρας μὲ τὴ μάννα μας μείνανε στὴν κἀμαρὰ  
τους, καὶ ὅσο νὰ κοιμηθοῦμε ἀκούσαμε τὰ βαρῖα λόγια  
του, πὺν θαρρεῖς καὶ μάλωνε μ' αὐτὴ γιὰ τὴ δυσκολία  
πὺν τοῦφερονε μὲ τὴ θλίψη τῆς καὶ τὰ κλάματά τῆς.  
Πὺς ξημέρωσε δὲν τὸ εἶχαμε καταλάβει... Τὸ πρῶτο  
ὅλοι στὸ πόδι κ' ἔτοιμοι γιὰ τὸ σχολεῖο, ἀφοῦ ἤπιαμε  
τὸν γαφὲ μας καὶ φάγαμε τὸ ψουοτύφι μας. Τὸ μεση-  
μέρι ἦρθε. Στὸ γυρισμὸ μας στὸ σπίτι βροθήκαμε ἀνα-  
στάτωση καὶ θλίψη καὶ τὴ μάννα μας ἀκουμπισμένη  
πάλι στὸ παραθύρι καὶ σιμιαζιμένη στὸ σέτι νὰ κλαίει  
καὶ ἀμίλητη νὰ μὴ θέλει νὰ σιγάσει καὶ τὸν πατέρα νὰ  
κόβει βόλτες πάνω-κάτω στὸ μιάζρος τῆς κἀμαρας,  
σὺλλογισμένος.

Τὴν ὥρα κείνη εἶχε φανερωθεῖ πὺς ὁ Γιώργης ἀπὸ  
γῆς εἶχε κἀμει ὅτι ποθοῦσε: εἶχε φύγει γιὰ τὴν Ἀ-  
δριανοῦ μ' ἀμιάξι. Σήμερα πὰ εἶτανε στὸν τόπο πὺν  
ὄνειρενόταν, πὺν πιθυμοῦσε, πὺν διψοῦσε καὶ πὺν ἔλ-  
πιζε νὰ τὸν ξεδιψάσει ἀπὸ τὸν πόθο τῆς τέχνης καὶ ὁ-  
πόθε λογάριζε νὰ στείλει δῶσα σῖλους, στὴ μάννα  
καὶ στὸν πατέρα καὶ σὺνὰς «τὸν κοντιλοφόρο, πὺν τὸ  
πολύθ' καὶ τὴ γουσιθὴ θήκ».

Ὁ Γιώργης εἶταν πὰ φευγάτος! Ἡ ἰδέα τῆς ξε-  
νητιᾶς στὴ μάννα μου (καὶ ὄλο τὸ δικὸ μας κόσμον)

είταν ιδέα θανάτου. Λοιπὸν εἶταν ἀδύνατο νὰ τὴν ὑποφέρῃ. Μονάχα ποὺ δὲ μαυροφόρεσε καὶ δὲ μαυροστολιστῆ στὸ σπῆτι. Ἀπαρηγόρητη καὶ καθισμένη γι' αὐτὸ στὸ παραθύρι ὀλοένα, δίχως θέληση καὶ βούληση, δοκίμαζε τὴ θλίψη τῆς μάννας, ποὺ θὰ δοκίμαζε στὸ θάνατό του—ὅπως εἶταν γραμμένο νὰ τὸν δοκιμάσει παίρνοντας ἀργότερα τὸ κακὸ μήνυμα ἀπὸ τὰ ξένα—καὶ κοίταζε πρὸς τὸ δρόμο περιμένοντας νὰ δοκιμάσει τὴν ἀνέλπιστη εὐτυχία ν' ἀντικρούσει τὴ μορφή τοῦ Γιώργη. Ὅλοι εἴμαστε τώρα τίποτε. Τὸ πᾶν εἶτανε γι' αὐτὴν ὁ Γιώργης. Στὸ σπῆτι δημιουργήθηκα ἔτσι κακὸ ἀγιάτρευτο, κακὸ ἀνυπόφορο. Γιατὶ κ' ἡ πληροφορία ποῦχαμε γιὰ τὴ φυγὴ του εἶτανε σύντομη καὶ ἄλλη εἶδηση δὲν εἶχαμε.

Ἡ γειτονιά πᾶ ἔμαθε τὸ σούσουρο μὲ τὴ ντροπὴ ποῦχε ἡ μάννα μας γιὰ τὸ ἀπόκτησε τέτοιο παιδί, καὶ μὲ τὴ φύλαξή μας. Ἡ Μαυροδέσσα, ἡ γιάτρισσα τοῦ μαχαλά, ποὺ «πατοῦσε» τοὺς λαίμους τῶν παιδιῶν, ἡ Λαμπρινιώ, ἡ Ἀνθὴ τῆς μαμῆς, τῆς Ἐλέγκος ἡ κόρη, ἡ Ξανθὴ ποὺ ἔφαινε τὰ πανιά μας κ' ὅλη ἡ γειτονιά ἔτρεξε νὰ παρηγορήσῃ τὴ μάννα μας.

— Παπαδιά, μὴ «χολοσκάν'ς», τὸ παιδί θὰ βρεθεῖ, λέγαν ὅλες μ' ἓνα στόμα.

— Αὐτὰ ἔχ'νε τ' ἀγόρια, παπαδιά, ἔλεγε ἡ Λαμπρινιώ μὲ τίς τέσσαρες κόρες, δαγκανιάρικα.

Καὶ χτυποῦνταν καὶ σχολιάζανε χιλιο λογιῶ τὸ ποῦα, τάχα γιὰ παρηγοριά, μὰ θαρρεῖς γιὰ πείσμα. Κ' οἱ φίλοι τοῦ πατέρα καὶ αὐτοὶ δὲν ἔλειπαν κ' ἔδιναν γνώμες καὶ παρηγοιῆς. Καὶ μὲ τὸ πού σταλθήκανε γράμματα καὶ ζητήθησαν πληροφορίες, ὡς τὴν ὥρα τίποτε δὲν εἶτανε φανερό. Ποιὸς γνώριζε τὸ Παπαχοριστοδουλόπ'λο, τὸ Γιώργη, τὸν ἑγγονὸ τοῦ Παπαμόσχου τοῦ Ἐξαρχου;

Ὅχτῶ μέρη μαρτυρικῆς περᾶσανε δίχως εἶδηση, δίχως πληροφορία. Τέλος βοήθησε, δόξα νᾶχει, ὁ Θεός.

Εἶτανε βράδι κατὰ τίς ὀχτῶ, ποὺ ὅλοι μαζεμένοι στὸ σπῆτι τοιμάζαμε τὰ γραψιμάτα μας. Ἐνας μακρὺς σοφρᾶς—τὸ τραπέζι τοῦ φαγητοῦ ποὺ μᾶς ἔπαιρνε ὅλους γύρω καθισμένους—εἶταν τὸ γραφεῖό μας. Ἡ μάννα μας, πάντα καρφωμένη στὴ θέση της, ἔβλεπεν ὄξω στὸ δρόμο κατὰ τὴ συνήθειά της μὲ τίς ἴδιες λύπες μὲ τὴν αὐτὴν ἐλπίδα, μὲ τὰ ἴδια μάτια—δακρυσιμένα πάντα.—Ἐλεπεν ὁ πατέρας, ποὺ σὲ κάποιο σπῆτι θὰ πῆγε νὰ διαβάσει κανέναν ἄρρωστο, νὰ κάμῃ κανέναν ἀγίασμό, ἢ σὲ κάποιο μπακάικο τοῦ μαχαλά μας νὰ κουβεντιάσει, νὰ δηγιέται καμμιά ἀπὸ τίς ἀπέλειωτες ἱστορίες του, ἢ καὶ κἀνα ἀπὸ τὰ ὠραῖα του ἀνέκδοτα, ποὺ μὲ τόση χάρη, μὲ τόση ζωὴ καὶ δύναμη στὸ λέγειν, ἔλεγε στὴν παρέα του, βγαλμένο πάντα ἀπὸ τὴν οὐιλία καὶ δεμένο μὲ τὸ σχετικὸ ἐπιμύθιο «κουμπελιδικό».

Ἐἶχεν ἀκουστῆ ἀπὸ μακρὰ τὸ βήξιμό του τὸ ἡγερό, ποὺ τοῦ ξιλόανε θαρρεῖς τὰ στήθια καὶ συντάραζε τὸν ὄργανισμὸ του καὶ ποὺ σ' ὅλο τὸ δρόμο σημειῶνε τὸ διάβα του:

— Ὁ Παπαχοριστόδ'λος πεονᾶ, Λαμπρινιώ, ἔλεγεν ὁ Γιάννης ὁ Ταξιλοτάσης. Τὸ ἴδιο ὁ Στάκος ὁ μπακάικς, ἡ Δουκὲν ἡ χήρα—ἡ θειά μ' ἡ Μαργῶ.

(Ἔχει συνέχεια)

ΠΟΛΥΒΟΡΟΣ ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

## Ἡ ΚΟΙΝῆ ΓΝΩΜῆ

### ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΤΡΥΦΕΡΟΤΗΤΕΣ

Φίλε Νομά,

Σὰν ἐλέφαντας ἐμπῆκε ὁ κ. Γιαννῖος στὸ πνευματικὸ σαλόνι καὶ τᾶκαμε ὅλα γυαλιὰ καρδιά μὲ τὴν προδοσκόδα του. Ἐπειδὴ, λέει, βγήκε ὁ Ταγκόπουλος περὶ πᾶτο καὶ συναντᾷ κάποιον νὰ ἐκπυλώσεται ἓνα θροῦμα — ποὺ τὴ χαινεὶ νᾶχει θέμα σοσιαλιστικὸ — καὶ τὸ ἀντιγράφει, «αὐτὸ δὲν σημαίνει πὼς συνέγραψε δράμα σοσιαλιστικὸ.» Πρὸκειται, ξέρεις, γιὰ τὸ «Στὴν ὀξώπορτα», ποὺ διὰν παραστάθηκε κάποτε στὸ Βόλο ἀπ' τὸ θίασο Κυθέλης, πῆγαν στὸ θέατρο δι' οἱ ἐργάτες τοῦ Βόλου καὶ καταπλημμυρίσανε τὴ σκηνὴ μὲ μπουκέττα καὶ μὲ περιστέτρια, ἀποθεώνοντας τὴν Κυθέλη ποῦπαιξε τὸ ὄρο τῆς Λίνας. Μὰ ἡ σοσιαλιστικὴ προδοσκόδα τοῦ ἐλέφαντα δὲ σταματᾷει στὴν «Ὄξώπορτα». Σφίγγει καὶ συντρίβει καὶ τὸ «Μεγάλ'ο παιδὶ» τοῦ Παροξίτη καὶ τὰ σοσιαλιστικὰ τραγούδια τοῦ Γκόλφη, καὶ ἀνήθικα, ὡς προδοσκόδα ποὺ εἶναι, μιλάει γιὰ τὸ χαρακτηριστὸ τῶν τριῶν αὐτῶν τιμητικῶν ἰδεολόγων καὶ τοὺς ἀρνεῖται τὸ χροῖμα τοῦ σοσιαλιστοῦ, ποὺ οὔτε τοῦ τὸ ζητήσανε, οὔτε εἶναι σὲ θέση νὰ τοὺς τὸ δώσει, ἀφοῦ καὶ ὁ ἴδιος δὲν ἀναγνωρίζεται ὡς σοσιαλιστὴς ἀπὸ τίς διάφορες σοσιαλιστικῆς ὁργανώσεις, μὰ διώχθηκε κακῆν κακῶς ἀπὸ τὸ τελευταῖο «Σοσιαλιστικὸ συνέδριον», μὲ τὴν ἐτικέτα τοῦ «Κίτρινον» στὴ σάχη.

Κουτοπόνηρα, κατὰ τὴν ἀγιάτρευτὴ συνήθειά του, γράφει ὁ κ. Γιαννῖος στὴν ἐφημερίδα του πὼς θυμώσαμε γιὰ τὸ «μᾶς εἶπε μερικῆς πικρῆς ἀλήθειες». Αὐστηχῶς ὁ κ. Γιαννῖος δὲν εἶναι σὲ θέση νὰ πεῖ οὔτε πικρῆς οὔτε γλυκιῆς ἀλήθειες. Ἡ δουλειὰ αὐτὴ θέλει κόπια καὶ χαρακτηριστῆρα, καὶ ὁ κ. Γιαννῖος δὲν ἔχει τέτοια περιτὰ φοιτώματα. Παράδες μοναχὰ ἔχει, κ' ἔτσι ἔχει κ' ἓνα λόγο παραπάνω.

Γειά σου

ΑΔΙ—ΑΝΟΗΤΟΣ

\*\*\*

### Ἡ ΕΥΘΕΙΑ ΤΗΣ ΕΥΘΕΙΑΣ

Ἀγαπητὴ Νομά,

Σοῦ ξεσηκώσω μιὰ περικοπὴ ἀπὸ τὸ τηλεγράφημα ποὺ ἔστειλε ὁ Μητροπολίτης Σμύρνης στὸν Ουῦλσονα καὶ ποὺ δημοσιεύεται στὸ σημερινὸ «Ἐμπρός».

«...τολμῶ εἰς τὰς εὐθείας πράξεις νὰ ὑποβάλλω τὴν εὐθειάν ἰδέαν, ἕτι δύνασθε δι' εὐθείας ψαμμῆς νὰ καθορίσητε τὰ εὐθεία σήματα...»

Μπορεῖς νὰ μοῦ πεις τί εἶδος εὐθεία γλώσσα εἶναι αὐτή;

Μὲ ἀγάπη

ΣΚΡΙΠΕΡΙΑΤΗΣ

Ἀθήνα 3-6-1919

Κρίση ὀρθὴ μπορεῖ νᾶναι μεγαλειότερος θησαυρὸς ἀπὸ περὶ κ' ἀπὸ ποίηση.

\*\*\*

Ἀπὸ τὸν ποιητὴ μεγαλειότερος δὲν εἶναι κανένας, οὔτε πλούσιος, οὔτε βασιλεύς.

ΨΥΧΑΡΗΣ

## ΑΠΟ ΒΔΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΔΟΜΑΔΑ

ΔΙΑΛΟΓΟΙ ΔΥΟ ΚΟΥΤΩΝ

### ΤΟ ΚΟΚΚΙΝΟ ΓΕΛΙΟ

— Μάταια λοιπόν περιμέναμε τόσον καιρό...  
 — Τι ;  
 — Νά τελειώση ό Πόλεμος.  
 — Δέν τέλειωσε ;  
 — Τι νά σου πῶ, φίλε μου ! Μοῦ φαίνεται πῶς ἀρχίζει τώρα. Καί κάτι χειρότερο ἀκόμα. Ἀρχίζει γιά μᾶς, πού δέν εἶχαμε τήν τιμὴ νά τόν γνωρίσουμε. Ὁ Μωάμεθ δέν πῆγε πρὸς τὸ βουνό. Τὸ βουνό ἐρχεται πρὸς τὸν Μωάμεθ. Κατάλαβες ;  
 — Ἀπάνω - κάτω...  
 — Καί εἶναι φοβερό, φίλε μου. Ὁ Ἄρης, ἀπὸ θεὸς τῶν βουνῶν καὶ τῶν κάμπων, φόρεσε τὸ σακκάκι του καὶ τὴ ρεπούμπλικά του καὶ ἦρθε νά κἀνὴ τὸν περιπατό του μέσα στοὺς δρόμους καὶ τίς πλατεῖες τῶν πόλεων. Δέν εἶδες τί γίνεται στὴν Ἀμερική ; Ὁ εὐτυχημένος αὐτὸς τόπος βρέθηκε τόσο μακρὰ ἀπ' τὰ μέτωπα τοῦ Πολέμου. Ἡ μυρουδιά τοῦ μπαρουτιοῦ δέν εἶχε φτάσει ὡς ἐκεῖ. Τώρα ἡ μπόμπες σκάζουν μέσα στίς πόρτες τῶν σπιτιῶν του, σὰν νά ἦσαν τὰ σπῖτια χαρῶνάματα.  
 — Φρίκη !  
 — Τὸ αἷμα τρέχει ποτάμι στὴ Ρωσία. Οἱ ἀγαθοὶ Μουζῆκοι, πού πετούσανε τὰ ντουφέκια τους, γιά νά γυρίσουν μιὰν ὥραν ἀρχήτερα στὴ γαλήνη τῶν ἀγρῶν καὶ στὴν εὐτυχία τῆς καλύβας τους, σφάζονται ἀναμεταξύ τους καὶ εἶναι κ' εὐχαριστημένοι. Στὴ Γερμανία, στὴν Αὐστρία, στὴν Ἰταλία τὰ ἴδια. Ἀπεργίες, τσακωμοί, τρίξιμο δοντιῶν, αἷματα. Οἱ στρατοί, πού ἦρθανε ν' ἀναπαντοῦνε ἀπὸ πέντε βασιανισμένα χροῖνα πολέμου, ἀφίσανε τὸ ἓνα Μέτωπο καὶ βῆχαν ἓν' ἄλλο. Ξαναβῆχαν μπροστά τους τὸν Πόλεμο, πού τὸν εἶχαν ἀφίσει πίσω τους. Τὸν Ξαναβῆχαν μέσα στὸ σπίτι τους.  
 — Καί εἶναι κ' αὐτοὶ εὐχαριστημένοι.  
 — Ἔτσι φαίνεται.  
 — Ποῦ εἶναι λοιπὸν ἡ περιφημὴ φρίκη τοῦ Πολέμου ; Οἱ φιλόσοφοι λέγανε, πῶς ὕστερ' ἀπ' τὸ μεγάλο αὐτὸ μακελειό, οἱ ἄνθρωποι, γιά αἰῶνες, θ' ἀκοῦνε πόλεμο καὶ θὰ τοὺς πιάνη τρομάρα. Καί προφήτευαν, πῶς ἀποδῶ κ' ἐμπρὸς οἱ λαοὶ θὰ γίνουν ἀρνάκια κ' ἡ πιὸ ἀτάραχη εἰρήνη θὰ βασιλέψη στὸν κόσμο. Κ' ἐρχονται τώρα οἱ πολεμιστὲς νά πιάσουνε τὸ τσαπὶ καὶ τὸ ἀλέτρι καὶ τοὺς φαίνεται σαχλό. Ξαναπιάνουν τὸ ντουφέκι.  
 — Συνήθεια, βλέπεις. Ὁ πόλεμος μπῆκε στὸ αἷμα τῶν ἀνθρώπων. Τὸ μικρόβιο ξεκίνησε ἀπ' τοὺς λόγους καὶ ἦρθε στίς πολιτεῖες. Ὅσοι δὲ γνωρίζουν τὸν πόλεμο, θὰ τόν γνωρίσουν τώρα. Δέν θὰ μείνη κουραμπιές γιά κουραμπιές στὸν κόσμο. Ὅλοι θὰ βαφτιστοῦνε στὴ κολυμπήθρα τῆς φωτιάς. Διάβασες τὸ «Κόκκινο Γέλιο» ;  
 — Ἀκοῦς λέει ; Στὸν ὕπνο μου τὸ βλέπω κάθε νύ-

χτα τὸ τρομερὸ κεφάλι, μὲ τ' ὀρθάνοιχτο στόμα. Μοῦ γινε βραχνάς.

— Ὅλος ὁ κόσμος τὸ βλέπει, δυστυχισμένε. Εἶναι ὁ βραχνάς, πού πλακώνει τούτη τὴ στιγμή τὸ στήθος τῆς Οἰκουμένης. Μὰ γιατί γελᾶς ἔτσι ;

— Γελάω ;

— Γελᾶς τρομερά. Δέν τὸ καταλαβαίνεις ;

— Δέν καταλαβαίνω τίποτε.

— Κι' ὅμως γελᾶς φρικτά. Πίστεψέ με.

— Κ' ἐσὺ γελᾶς. Κρούφου γιά τὸ Θεό ! Μὲ πιάνει τρομάρα.

— Κ' ἐμένα. Φύγε !

— Μοῦρχεται νά σὲ σφάζω.

— Μοῦρχεται νά σὲ φάω.

— Εἶναι τὸ «Κόκκινο Γέλιο. Τρομάρα μου !

— Τὸ Κόκκινο Γέλιο.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

### ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

*Γελλία.* — Μᾶς ἀρέσουν τὰ δράματα πού παίζονται μὲς στὴν ἴδια ἡγῆ τῶν ἀνθρώπων. Ὅταν διὸ αἰσθήματα πολεμοῦν ἀγρία ἴθνα τῆλο μὲς στὴν καρδιά μας, ἢ δταν τὰ αἰσθήματά μας, σὲ μιὰν ὀρισμένη περίστωση, θροῖζονται σ' ἀντίθεση μὲ τίς γενικὲς ἰδέες πούχομε ἀποκορροιαλλῶσει μέσα μας σέμψωνα μὲ τὴν ἀντίληψή μας γιά τὴ ζωὴ. Οἱ μονοκόμματοι χαρακτήρες, δταν δέν κατορθώνουν νά γίνονται σιμβολοία, μᾶς ἀγίτουν ἀδιάφορους, πολλές φορὲς δίχως νά ἔχομε τέλεια τὴ συνείδηση τοῦ γιατί. Ἡ τρομερὴ ἀπιστία τῆς «Αἰθῶς Ἀμαρτωλῆς» εἶχε βέβαια τὴν αἰτία της στὴ ἄμνησία καὶ ἀτεχνία της. Ὅμως ἐκεῖνο πού τὴν ἔκανε τέλεια ἀντιπαθητικὴ, μ' ὄλη τὴν ὑποστήριξη καὶ μ' ὄλους τοὺς ἐπιπλοῦς τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθους, ἦταν ἡ ἔλλειψη αὐτοῦ τοῦ ἐσωτερικοῦ δράματος. Τὸ ἴδιο μορθεῖ κανεὶς νὰ πῆ καὶ γιά τὰ συνηθισμένα πατριωτικὰ δράματα. Δὲ μᾶς δείχνουν τὸν ἐσωτερικὸ ἀγῶνα καὶ λοιπὸν δὲ μᾶς δείχνουν τὸν Ἄνθρωπο.

Αἰσθηροτικὰ μεταχειρίζεται ἓνα ἀνάλογο θέμα ὁ *Jean Bertheroy* σ' ἓνα ρομάντο του πού θῆκε τελειοτάτα στὸ Παρίσι μὲ τὸν τίτλο «Οἱ φωνὲς τοῦ Φόρουμ», τοῦ *Forum Romanum* δηλαδή. Εἶναι μιὰ σέντομη καὶ μοιραία οἰκογενειακὴ τραγωδία πού γίνεται φτὴ Ρώμη, τὴ στιγμή πού ἡ Ἰταλία ἀποφάσισε νά μπεῖ στὸν πόλεμο.

Ἡ Χριστίνα εἶναι μιὰ Ἰταλίδα ἀπὸ οἰκογένεια Ρωμαίων πατριῶν, ἀναθρομένη μὲ τὰ πιὸ θεσμὰ πατριωτικὰ αἰσθήματα. Οἱ τέχες ὕβως τῆς ζωῆς τὴν ἀναγκάζουν νά παντρευτεῖ μ' ἓναν Αἰσθηροτικὸν κόμη καὶ νά κατοικήσῃ στὴ Βιέννα. Ὅσοο ὁ ἄντρος της πῶθαίγει, κὶ αὐτὴ γυρίζε, ἔστορα ἀπὸ ξενίτευμα δώδεκα χρόνων, πάλι στὴ Ρώμη, μαζὶ μὲ τὸ γιὸ της πὸ Βερνάρδο.

Ἡ καρδιά τοῦ παιδιοῦ της εἶναι μοιρασμένη στίς δύο τὸν πατρίδα στὴν πατρίδα τῆς μητέρας του καὶ στὸν τόπο ὅπου κοιμῶνται οἱ πρόγονοὶ του κὶ ὅπου θροῖζεται καὶ τοῦ πατέρα του ὁ τάφος. Ὁ Βερνάρδος

θυμᾶται καὶ νοσταλγεῖ πάντοτε τὴ Βιέννα καὶ θρῆσκειται ἀδιάκοπα μὲν ὅς' ἓνα σκληρὸ δῖλημμα. Τοῦ κάκου ἢ μητέρα του πιστοῦναι νὰ τὸν ἀλλάξει·

«Ἡ πατριδα σου; Ἡ πατριδα σου κατὰ τὸ νόμο, ἴσως! Μὰ ἡ πατριδα τῆς σάρκας σου, ἡ πατριδα τῆς μητέρας σου, τῆς κοιτιᾶς ποὺ σὲ σήκωσε, ἡ ἀληθινή σου ἢ πατριδα, εἶναι ἐδῶ ἔπου γεννήθηκα ἐγὼ, ἔπου κείτονται ὄλοι μου οἱ πρόγονοι, ἔπου ὁ ἔφερα, παιδὶ ἀκόμα, διπλωμένον μέσα στὶς δίπλες τοῦ πανωφοριοῦ μου!»

Ὁ νέος τῆς ἀποκρίνεται;

«Συγχώρεσέ με! Τόσο πολὺ λοιπὸν σὲ λύπησα; Ὁμως μήπως εἶναι λάθος μου ἂν ἔχω δυὸ πατριδες; Μπορῶ νὰ σβῶσω τὴ θύμωσή τοῦ πατέρα μου, τοῦ ἀντρός σου; Ἦταν ἓνας ἀληθινὸς εὐπατριδῆς, ἱστορικὸς καὶ γοητευτικὸς. Εἶναι προσβολὴ γιὰ σένα ποὺ ἐξακολοῦνθῶ νὰ τὸν ἀγαπῶ μέσα στὸν τάφο του;»

Ὁμοῦς τὸ Βερνάρδο τονὲ δένει τῶρα μὲ τὴ Ρώμη κ' ἓνα καινούργιο δυνατὸ αἶσθημα. Ἀγαπάει τὴν Ἄλδα, τὴν κόρη ἐνὸς μεγάλου ζωγράφου στὴ Ρώμη. Θί γονιοὶ τους εἶναι σύμφωνοι. Πρὶν νὰ γίνουν ὁμοῦς οἱ γάμοι τον μὲ τὴν Ἄλδα, ὁ Βερνάρδος ἀποφασίζει ἓνα τελευταῖο ταξεῖδι γιὰ τὴν Αὐστρία καὶ τὸν τάφο τοῦ πατέρα του. Ἰοῖα ἴοῖα ἐκείνον τὸν καιρὸ ἀρχίζει ὁ πατριωτικὸς ἀναθρασμὸς ποὺ θὰ ὀδηγοῦσε τὴν Ἰταλία στὸν πόλεμο. Καὶ τὸ δῖλημμα ποὺ ἀναίταραε τὴν ψυχὴ τοῦ Βερνάρδου, γίνεται ἀληθινὴ τραγωδία, τὴ στιγμή ποὺ, ὄντας ἕτοιμος νὰ γυρῶσει στὴ Ρώμη, μαθαίνει τὴν κήρυξη τοῦ πολέμου. Ξέρει πὼς ἡ μητέρα του καὶ ἡ Ἄλδα εἶναι, κ' οἱ δυὸ τους, θεοῦοι πατριᾶδες. Κ' οἱ δυὸ τους ὀνειρενόντουσαν τὴν πραγματοποιήσῃ τῶν ρωμαϊκῶν ἰδανικῶν. Ὁμοῦς, ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά, μιὰ φωνὴ ποὺ θγαίνει ἀπὸ τὰ τοῦδουα τῶν εἶναι του, ἀπαγορεῖναι τοῦ Βερνάρδου νὰ θαδῶσει ἐναντίο στὴ γῆ τῶν προγόνων του, νὰ στρέψει τὰ ὄπλα ἐναντίο τῆς χώρας ἔπου εἶναι ὁ τάφος τοῦ πατέρα του. Ἀντὶ νὰκολοῦνθῆσει μίαν ἀπὸ τὶς δυὸ φωνές, ποὺ ἀντίθετες καὶ δυνατὲς μιλοῦνε μέσα του, ἀντὶ νὰ διαλέξει μίαν ἀπὸ τὶς ἰδύο του τὶς πατριδες, ὁ Βερνάρδος προτιμᾶει νὰ χαθεῖ.

Ἡ οπαρτιατικὴ δύναμη ποὺ δείχνει ἡ μητέρα στὸ πένθος τῆς, ποὺ ζητάει νὰ τὸ λημονήσει, γιὰτὶ νιώθει πὼς δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ σὺλλογιεῖται αὐτὲς τὶς ἔνθλιστες ὥρες ἴποια ἄλλο ἀπὸ τὴν Ἰταλία, — αὐτὴ ἡ οπαρτιατικὴ δύναμη τῆς μητέρας σὰ νὰ μὴ μᾶς πολυάροσει. Προτιμοῦμε, τέτοιες δυοτιχίες νὰ σντηρίδων τὶς μητέρες, τοῦλάχιστο γιὰ κάμποσο καιρὸ νὰ μὴ θένε νὰ ξεχάσουν τὸ πένθος τους, ἡ ἀγάπη τῆς πατριδας καὶ τοῦ παιδιοῦ ἡ ἀγάπη καὶ ὁ κρηιός, νὰ φτιάχνουν μέσα τους ἓνα τέτοιο φριχτὸ χάος ποὺ νὰ μὴν ξέφουν πᾶ τὶ τοὺς γίνεται.

Ακόμα θὰ προτιμοῦσαμε νὰ βλέπαμε τὸν ἀγῶνα τοῦ Βερνάρδου νὰ τοῦ γεννοῦσε στὴν ψυχὴ κάποια ἀνανάχηση, κάποια ἐπανάσταση στὶς ἰδέες καὶ τὰ αἰσθηματα ποὺ τὸν ἐβαλα σὲ τέτοια τρομερὰ δῖλημματα. Ἔστω καὶ νὰ καταποῦσε οὐτοπιστιές, ἀναρχικός, τρελλὸς ἢ καὶ μαριαζός.

Ὁμοῦς, δυοτιχῶς, τὸ σπουδαιότερο θέμα τοῦ μεδισορήματος τοῦ Jean Bertheroy φαίνεται πὼς δὲν εἶναι τὸ δράμα τοῦ Βερνάρδου καὶ ὁ ἥρωισμὸς τῆς μητέρας του. Εἶναι περισσότερο ἡ ὀρημὴ ἐνὸς ὀ-

λάκαιρου λαοῦ καὶ ἡ Ρώμη μὲ τὶς μεγάλες τῆς ἱστορικὲς θύμωσεις.

— Ἡ κυρία Georgette Leblanc ὁ ἓνα διβλίο τῆς μὲ τὸν τίτλο «Τὰ σκνλιὰ μας» μᾶς περιγράφει τὴ ζωὴ τῶν σκνλων τοῦ φίλου τῆς ποιητῆ Μάτεριλιγκ. Τὸ διβλίο εἶναι γραμμένο μὲ πολλὴ χάρη μαζὶ καὶ βάθος. Ἡ ἰδέα ἴσως δὲν εἶναι κακὴ. Ἰσως μελετιώνας καλύτερα τὴ ζωὴ καὶ τὰ αἰσθηματα τῶν ζῶων, θὰ μπορούσε ἡ ἀνθρωπότητα νὰ χαράξει μίαν ἀνθρώπινὴ πορεία ἀπ' αὐτὴν ποὺ κρᾶτησε ὡς τὰ τῶρα σπουδάζοντας τὴν ἱστορία τοῦ Ἀνθρώπου, ποὺ, καθὼς εἶπε καὶ ὁ Νίτσε, εἶναι ντροπὴ! ντροπὴ! Φαντάζεστε τὶ γλυκός, τὶ εἰρηνικός, τὶ ἡμεροσ θὰ ἦταν ἓνας κόσμος ἔπου θὰ τραγῶμαστε σὸν τὸ σκνλιὰ;

— Στὴν Comédie Française δόθηκε ἡ πρώτη παράσταση ἐνὸς ἔργου τοῦ Henry Bataille, μὲ τὸν τίτλο «Sœurs d'Amour». Τὸ θέμα εἶναι ὁ ἔρωτας μᾶς παντρεμένης γυναικας 36 χρόνων, τῆς Φριδερίκας, μητέρας δυὸ παιδιῶν, μὲ τὸν Ἰουλιανὸ, νέο 28 χρόνων, ποὺ ερράζεται στὸ ἀρχιτεκτονικὸ γραφεῖο τοῦ ἀντρός τῆς. Τὸ ἀουνήθιστο ὁ ἄλλη αὐτὴ τὴν ἱστορία εἶναι πὼς ὁ ἔρωτας τῆς κυρίας, ποῦχει αὐστηγὲς ἡθικὲς καὶ θεοκοικτικὲς ἀρχές, εἶναι πλατωνικός καὶ πὼς ἔτοι ἡ σννεῖθησῃ τῆς μένει ἡσυχῃ. Καὶ τὸ πὼ ἀουνήθιστο εἶναι πὼς ὡς τὸ τέλος ἡ ἀγάπη τῆς κρηατιέται ἀκηλίδωτη, μολονότι φτάνει μὲ σιγμῃ, ποὺ ἡ Φριδερίκα φεύγει μαζὶ μὲ τὸν Ἰουλιανὸ ὁ ἓνα χωριὸ τῆς Βρετανῆς. Τὸ θράδν, διαν πᾶ θὰ γινεταρε δικὴ του, ἡ Φριδερίκα θρῶσκει τρόπο νὰ τοῦ φύγει κρηατᾶ, καὶ νὰ γυρῶσει πίσω στὰ παιδιὰ τῆς. Τοῦ ἀφίρει τὸ τελευταῖο χαῖρε μὲ τὸν πατέρα του, καὶ φεύγοντας σκοραπάει, σὰ σὲ τάφο, λουλούδια ἀπάνω στὸ κρηατᾶ τῆς ἀγάπης ποὺ ἦταν ἐτοιμασμένο. Τὸ ἔργο εἶναι γεμάτο εὐγένεια, λεπτότητα καὶ αὐτοθνοσία. Μολαταῦτα εἶναι λίγη περιέρρη καὶ πολλὴ ἐπικίντηνη ἡ ψυχολογία ποὺ χωριεῖ τὸν ἔρωτα σὲ πλαρακνικὸ ποὺ ἐπιτρέπεται καὶ στὸν ἄλλο ποὺ δὲν ἐπιτρέπεται.

— Ἀημοσιεύτηκε τελευταῖα ἓνας τόμος ἀπὸ ποιήματα τοῦ Ἐνδμόντου Ροστάν, τὰ περισσότερα ἀνέκδοτα, μὲ τὸν τίτλο «Le vol de la Marseillaise». Εἶναι ἐμπνευομένα ἀπὸ τὸν πόλεμο καὶ ἀποτελοῦνε μέρος μᾶς σειράς ποὺ, καθὼς ἐξηγεῖ ὁ ἐκδότης, ὁ ποιητῆς εἶχε σκοπὸ νὰ συμπληρώσει, ἔτοι ποὺ νὰ σκηματίζον ἓνα σύνολο: Θᾶνοιγε μὲ τὴν ἀρχὴ τοῦ πολέμου καὶ θᾶκλεινε μὲ τὸ τέλος του. Ὁ πρόωρος ὀμως θάνατος τοῦ ποιητῆ δὲν τὸν ἄφρισε νὰποτελειώσει τὸ ἔργο του.

Ὁ Ροστάν σιᾶθηκε προπᾶντων δραματικὸς ποιητῆς, καὶ ὁ θάνατός του σιέρησε κυρίως τὸ γαλλικὸ θέατρο, ἔπου ἤξερε νὰ σγκνικεῖ καὶ νὰ γοητεύει τὰ πλήθη καὶ νὰ τοὺς προκαλεῖ, κατὰ ποὺ θᾶθελε, τὰ γέλια ἢ τὰ δάκρυα. Τουναντίο τὰ λυρικά του ποιήματα, ἔξδν ἀπὸ κάτι λίγα, δὲν ξεχώριζαν παρὰ μόνο γιὰ τὴν ἐξωπερικὴ λαμπερότητα καὶ χάρη τους. Ὄστίσο τοῦτα τὰ τελευταῖα κρηνονται ἀνώτερα ἀπ' ὄλα ὄσα εἶχε ὡς τῶρα δώσει, — ἴσως καὶ γιὰτὶ κολακεῖον τὸ πατριωτικὸ αἶσθημα, ποὺ τῶρα στὴν πατριδα του ἔχει δυναμῶσει, ἴσως καὶ γιὰτὶ ὁ κόσμος ἀγαπάει τοὺς ποιητὲς περισσότερο ἀπὸ πεδᾶνονν. Ἐλπίζουμε νὰ μιλήσομε πλατύτερα γιὰ τὰ κῆ-

κνεια αυτά ἄματα τοῦ Γάλλον ποιητῆ, ὅταν θαρροῦνε σὴν Ἑλλάδα.

Ἐλθεῖα. — Ἡ Γκαζέτα τῆς Λωζάνης παίρνει νὰ ὑπερασπιεῖ τὴν ὀρθόδοξον ἐκκλησίαν ἀπέναντι στοῦ Μπολοσεβικισμοῦ:

«Στὴν ὀρθόδοξον ρωσικὴν ἐκκλησίαν, πρώτῃν, ἔλαχε ἡ σκληρὴ μοῖρα νὰ θροεθῆ ὁ ἀγῶνα μετὸν μπολοσεβικισμὸν καὶ νὰ ὑποφέρει ἀπὸ τὰποτελέσματα αὐτοῦ τοῦ ἀφηνιασμένου δόγματος ποὺ κολλακεῖ τῆς κακῆς ὁμιλίας τοῦ ἀνθρώπου.

«Ὁ ἀγῶνας αὐτὸς γίνεται θαρύτερος ἐξαιτίας ποὺ δὲν ὑπάρχει τὸ αἶσθημα τῆς ἐνότητος, αὐτὸς ὁ ἀναγκαῖος καὶ ἀπαραίτητος σύνδεσμος ἀνάμεσα ὁ ὅλες τῆς χριστιανικῆς θρησκείας καὶ Ἑκκλησίας, ὅπως καὶ νὰ τὶς λένε, καθολικῆς, προτεστάντικης ἢ ὀρθόδοξης.

«Ἡ σιωπὴ ποὺ κρατοῦν οἱ χριστιανικῆς Ἑκκλησίας πρὸς τὰ μαρτύρια τῆς ὀρθόδοξης ρωσικῆς Ἑκκλησίας, εἶναι ἀκατανόητη... «Θὰ νόμιζε κανεὶς πὺς θὰ μιλοῦσαν κ' οἱ πέτρινοι ἀκούγοντας τὰ δάσανά της, καὶ πὺς θὰ πρεπε ὅλη ἡ χριστιανοσύνη νὰ ζητήσῃ ἐν μιᾷ κοινῇ προσευχῇ ἀπὸ τὸν Παντοδύναμον νὰ σταματήσῃ, μετὰ τὴ βοήθειά του, ἡ βασιλεία τοῦ Κακοῦ, καὶ ἀπὸ τοὺς ἀσχηγροὺς τῶν Κρατῶν νὰ ἐνοουνοῦν σὶννομα τῆς Δικαιοσύνης σὶν ἀγῶνα ἐναντίον τοὺς δῆμιους τῶν χριστιανῶν τῆς Ρωσίας.

«Τοῦλάχιστο θὰ περίμενε κανεὶς πὺς ἡ χριστιανικὴ Ἑκκλησία ὕλων τῶν χωρῶν θάκανε νάκουσετὶ ἢ ἀσθηρὴ κατωδίκη τοῦ μπολοσεβικισμοῦ — αὐτοῦ τοῦ ἐχθροῦ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς διδασκαλίας του — ποὺ ἀσπάζεται μετὰ τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου τὴν αἰώνιον ζωήν».

...«Αὐτὸ δὲν εἶναι μόνον παράξενο, μόνον ἀκόμα θλιβερόν καὶ προσάντων ἐπικίντυνον γιὰ τὸ μέλλον τοῦ χριστιανισμοῦ.

«Εἶναι θλιβερόν, γιὰτὶ δείχνει πὺς ἔχει ἀδυνατήσῃ ἢ οπουδαία δύναμη τοῦ χριστιανισμοῦ, τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης.

«Εἶναι ἐπικίντυνον γιὰ ὀλάκερον τὸ χριστιανισμὸν γιὰτὶ, ὅταν ἕνα μέλος ἀπὸ τὴν χριστιανικὴν οἰκογένεια νικηθῆ ὑπερασπίσῃ τῆς ἐπιτολῆς τοῦ Χριστοῦ, θὰ τὸ αἰστανθῆ ὀλάκερον ἢ οἰκογένεια καὶ θὰ ἔχει λιγότερον δύναμη γιὰ τὸν ἀγῶνα ἐναντίον τοῦ Κακοῦ.

«Ὅντε οἱ ἐθνικῆς διαφορῆς, ὄντε οἱ διαφορῆς τοὺς θρησκευτικῆς τύπου, ὄντε ἀκόμα καὶ οἱ δογματικῆς διαφορῆς τῶν ὀπαδῶν τοῦ Χριστοῦ δὲν μποροῦν νὰ δικαιολογήσῃ τὴν σιωπὴν καὶ τὴν ἀδιαφορίαν ποὺ δείχνει ἡ Δύση καὶ γενικῶς ὅλες οἱ χριστιανικῆς Ἑκκλησίες πρὸς τὴν κατὰσῃση ποὺ θροικεταί τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ χριστιανισμοῦ τῆς Ἄσῃς ὀλῆς.

«Οἱ θεμελιώδικες ἀρχῆς τῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ εἶναι οἱ ἴδιες. Ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ ἴδιος ὁ ὅλες τῆς χριστιανικῆς Ἑκκλησίας. Τὰ διδάγματα τῆς ἀντιχριστιανικῆς ἠθικῆς εἶναι ἐπιτολῆς ἀπαράδεχτα σὲ καθεστὸν χριστιανικῆς πίστεως. Ὁ θάνατος τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς θὰ ἦταν τὸ τέλος τοῦ καθολικισμοῦ καὶ τοῦ προτεστάντισμοῦ, ὅπως καὶ τῆς ὀρθοδοξίας.

«Καὶ πὺς εἶναι ἡ Εὐρώπη ἀσφαλισμένη ἀπὸ αὐτὸ τὸ δηλητήριον ποὺ λέγεται ρωσικὸς μπολοσεβικισμὸς;»...

«Γιὰ νὰ ἐμποδίσουμε αὐτὸν τὸν κίντυνον ποὺ ἀναποδογορρίζει τὴν ζωὴν τῶν ἐθνῶν, θὰ χρειαζόμαστε μιᾷ ἔμεση ἐπίδραση σὴν ἀνθρώπινον συνείδηση, — ἐπι-

δραση ἀσπικῆ ποὺ θὰ τραβοῦσε τοὺς ἀνθρώπους μακριὰ ἀπὸ τῆς μπολοσεβικισμοῦς ἰδέες. Αὐτὸ τὸ ἔργον, θαρροῦμε, εἶναι χροῦς τῶν χριστιανικῶν Ἑκκλησιῶν καὶ τῶν ἀντιποσοῦπων των. Ἡ ἀσπικῆ ἀγάπη, ποὺ ζῆτᾷ ὁ Χριστὸς, καὶ ἡ προβλεπτικὴ φρόνηση ὑπὸ χροῦνουν ὅλες τῆς Ἑκκλησίας νὰ βοηθήσῃ, μετὰ τὸν λόγο καὶ μετὰ τὴν πράξιν τὴν ρωσικὴν ἀνατολήν ποὺ ὀφεται πολεμῶντας τὸν πύδον ἐχθρὸν τοῦ Χριστοῦ.

«Εἶναι ἀλήθεια πὺς ὁ Χριστὸς εἶπε γιὰ τὴν Ἑκκλησίαν Του καὶ πύδον ὄσον ὄσον κατωχόσῃ αὐτῆς, μὰ εἶναι ἐπιτολῆς ἀλήθεια πὺς ὁ ἀληθινὸς χριστιανισμὸς δὲν μπορεῖ νὰ θλέπει ἀδιάφορος καὶ δίχως νὰ κωνηθῆ, τὰ καμῶματα τῶν «δυνάμεων τοῦ ὄδου». Ὁ ἀληθινὸς χριστιανισμὸς γνωρίζεται ἀπὸ τὸν πόλεμον ποὺ κάνει τοῦ Κακοῦ. Ὁ ἀληθινὸς χριστιανισμὸς ζεῖ μετὰ τὴν ἀσπικῆ καὶ ἀγάπῃ τῶν ἀνθρώπων ἀναμειταξὺ τους.

«Ἐν τούτῳ γνωσονται πάντες» ἔλεγε ὁ Χριστὸς, ὄντι ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστέ, ἐὰν ἀγάπῃ ἔχητε ἐν ἀλλήλοισιν».

«Σὶννομα αὐτῆς τῆς ἀγάπης στρογῶμιστε πρὸς ὄλους τοὺς χριστιανοὺς ἀδελφοὺς μας;

«Βοηθήσῃ τοὺς μάρτυρας ἀσπικῆς σας τῆς Ρωσίας, ἀπαντήσῃ σὶν πάθη τῆς χριστιανικῆς Ἑκκλησίας μετὰ τὸν λόγο σας, ἀπαντήσῃ τῆς μετὰ τὴν πράξιν σας, ἀπαντήσῃ μετὰ τὴν ἀγάπῃ σας, καὶ ὁ Θεὸς, ὁ Θεὸς τῆς ἀγάπης θὰ μᾶς ὀσοει ὄλους».

Χροῦσὰ τὰ λόγια. Ὁμοῦς ἐκράτησε ἡ Χριστιανοσύνη τῆς ἐπιτολῆς Ἐκείνου; Μπορεῖ νὰ τὴν πει καὶ αὐτὴ ὄσα λέει ἢ ἐγκριτῆ ἐφημερίδα, μετὰ τὸ χροῦσῃ σὴν καρδίαν καὶ τὰ μάτια σὶν ὄφρανον; Ὁ Μπολοσεβικισμὸς δὲν εἶναι ἐχθρὸς τοῦ Χριστοῦ. Ὅπως καὶ νᾶναι ὄμως, πολεμῶντας τὴν σημερινὴν χριστιανοσύνην καὶ τὴν χριστιανικὴν Ἑκκλησίαν, ὄγοντα δὲν πολεμεῖ τὴν θροικεταί τοῦ Χριστοῦ; πολεμεῖ τὴν παρωδία τῆς καὶ τὴν ἐκμετάληψῃ τῆς.

Ἰταλίαν. — Ὁ ἀρχιῳκοποροιστῆς Μαρινέτῆς προσκαλεῖ, ὁ ἕνα περίεργον μᾶνιῆστον, ὄσους παραδέχονται τὴν θεωρίαν του, νὰ γραφτοῦναι σοντρομητῆς σὴν ἐφημερίδα του «Roma futurista» καὶ σὶν περιῳδικὸν του «Dinamo». Ὅνομάζει γελῶν καὶ ἔξω ἀπὸ τὴν μόδα τὴν τέχνην ποὺ παίρνει γιὰ κύρια στοιχεῖα τῆς, τὴν κορυφαία γυναικῆ, τῆς θύμης, τὴν νοσταλγία, τὸ φεγγᾶρι καὶ ὄλες τῆς ἄλλες γραφικῆς τῆς, τὴν αἰωνιότητα καὶ τὰ ζωτικῆ, καὶ θᾶσει σὶν θέση τους τὴν γεωμετρικὴν καὶ μὴ χανικὴν λαμπρότητα.

Ἡ ἀγάπη μου γιὰ τὴν ἀκριβολογία καὶ τὴν ὄσασπικῆ σοντρομία, λέει ὁ Μαρινέτῆς, μοῦ ἔδωσε φρονικῆ τὸ γοῦστο τῶν ἀριθμῶν ποὺ ζοῦν καὶ ἀναπνεῖν ὀπάνω σὶν χαρτὶ ὄν καὶ τὴν ζωντανὸν χροῦσῃ σὴν νέα μου ἀριθμητικὴ αἰσθητικὴτητα. Παράδειγμα: ἀντὶ νὰ πῶ ὄπως ἕνας σονγγραφῆς ποὺ ἀκολοῦθει τὴν παρωδῆση: ἕνας ἤχος καμῶνας πλάτης καὶ θαθῆς (φράση ἀσπικῆ καὶ ὄχι ἐκφραστικῆ) ἢ καὶ ὄπως ἕνας ἔξυπνος χωρικός: οἱ κάτοικοι τοῦ τᾶδε ἢ τοῦ τᾶδε χωριοῦ τὴν ἀσπῃν αὐτῆ τὴν καυτᾶνα (φράση πύδον ὄρισμένη καὶ πύδον ἐκφραστικῆ)—διαστᾶνομαι μετὰ μαντικὴ ἀσφάλεια τὸν ἤχον τῆς καμῶνας καὶ ὄρίζω τὴν ἔκταση τοῦ ἤχου τῆς λέγοντας: τὸν τᾶν, καμῶνας, ἔκταση τοῦ ἤχου 20 χιλιομέτρα...»

Ἀσπῃσῃσῃ ποὺ δὲν μποροῦμε νὰ ἐξηγήσῃσῃ

καλύτερα τὸ μεγαλεῖο τοῦ φουτουρισμοῦ, ὅμως μᾶς εἶναι πολὺ δύσκολο νὰ ἐξηγήσουμε κατὰ τὴν δὲν καταλαβαίνουμε, καὶ μ' ὅλη τὴν ἀγάπη ποὺ ἔχουμε στὰ μαθηματικά, ὁμολογοῦμε ταπεινὰ πὼς μᾶς λείπει ἐπιτελῶς ἀριθμητικὴ αἰσθητικὴ. Ἴσως κανένας ἀγνώστης μας νὰ μπορεῖ νὰ μᾶς βοηθήσει. Γιὰ νὰ δεῖξουμε ὅμως τὴν καλὴ μας θέληση δοκιμάζουμε ἐδῶ νὰ περιγράψουμε ἀλλὰ Μαρινέττη μὴν εὐχάρισι ἄνοιξιάντικη ὦρα σὺ Κεφαλάρι τῆς Κηφισιάς:

"Ἥλιος καὶ φῶς. "Ὠρα 10 καὶ 25". Φρού φρού, 11 λεῦκες, φύλλα 288500, ἔκταση τοῦ ἤχου 80 μέτρα. Καφενεῖο, 25 τραπέζια τετραγώνια 1,80Χ1,20, καρέκλες 100, γάβινες. Αὐτὰ, αὐτὰ, αὐτοκίνητο, ἔκταση τοῦ ἤχου 1500 μέτρα. (Καφές βαρὺς καὶ γλυκός.) Τάκ, τάκ, τάκ, ἤχος μπασιουνοῦ ἀπάνω σὺ τραπέζι, ἔκταση 110 μέτρα. Ἐξῆς καὶ κοπέλα μαριδεροῦ. (Μιλούει;) Τὰ χεῖλα μαριδεροῦ, μὴ δὲν ἀκούει, ἔκταση φωνῆς 5 μέτρα. Τὸ αὐτοκίνητο σταματᾷ, 40 ἴπων. Κυρία χρόνων 55, ἡ κόρη τῆς 18. Γκαρόν! ἔκταση τοῦ ἤχου 20 μέτρα. (Τίποτα!) Γκαρόν! ἔκταση 40 μέτρα. Ἀμέεεε! ἔκταση 150. (Γκαρόν). "Ἥλιος: Θερμοκρασία 18ο Κελσίου. Ἀέρας μωρωμένος, 2 μέτρα τὸ δευτερόλεπτο. Τοῖον, τοῖον, πουλιά, ἔκταση τοῦ ἤχου 49 μέτρα. Καὶ μ' ὅλα τῆς τὰ θάσσανα πάλι ἡ ζωὴ γλυκαίεται. "Ὁπερ ἔδει δεῖξαι.

**ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑ ΣΤΗ ΝΙΚΑΙΑ**

(Ἀπὸ τὰ «Ταξίδια μου»)

Πολὺ πρωῒνὸς τῆ μέρα τῆς πρωτομαγιάς ἀνεβαῖνο τὸ λόφο ποῦναι καταμεσῆς τῆς γαλλικῆς αὐτῆς πόλης. Κάνει λίγο κρύο ἀλλὰ τὸ μαλακώνει ἡ χάρη τῆς ἡμέρας. Κάτω ἀπὸ τὸν τεχνητὸ καταρράχτη ἀνταμώνω δυὸ κορίτσια μὲ ἀπελπιστικὸ ντεκολτέ κι' ἄφτονο φτιασίδι. Δυὸ μεγάλα τριαντάφυλλα, ποῦχαν στὰ στήθια τους, μοῦδωσαν ἀφορμὴ νὰ πιάσω τὴν κοιθῆντα μαζί τους. Τῆς πένεψα πολὺ, τῆς παρουσίασα ὠραιότερες ἀπὸ τὸ τριαντάφυλλο, μὲ πιστέψανε καὶ πιστήγαμε φίλοι. Ἀνεβαίνομα μαζί, προσπονήθηκα πὼς εἶχα μελαγχολία καὶ φούσκωνα στὸν ἀνήφορο κ' οἱ κουτὲς μάγγαζάρισαν. Μιλούσαμε σὰν παλιοὶ γνώριμοι. Φτάσαμε στὴν κορφὴ τοῦ λόφου. Ὁ ἥλιος μόλις ἔσκαγε στὴν ἀνατολή.

— Ἐδῶ στὴ Γαλλία, εἶπα, οἱ γυναῖκες εἶναι πολὺ καταδεχτικὲς. Στὸν τόπο μου τὰ κορίτσια ἔχουν ἀκριβὲς καὶ τῆς ματιὲς τους ἀκόμα.

— Αὐτὸ, φίλε μου, μ' ἀπάντησε ἡ μιά, δὲν ὁμορφαίνει τὴ γυναῖκα. Ἴσως νᾶχουν λίγο δίκιο. Φανταστῆτε ὅμως ἐμᾶς, μὲ 22 Μάρηδες στὴν πλάτη μας, ἔχουμε λιγώτερα θέλητρα ἀπ' τῆς παρθένες. "Ὅταν μιά γυναῖκα γίνεται μητέρα, τί τὰ θέλετε, δύσκολα βαστάει τὴν ὁμορφιά τῆς. Ἡ μονότονη ζωὴ τῆς νοικοκερᾶς κ' οἱ ἰδιοτροπιὲς τοῦ ἀντρα ζημιώνουν φοβερὰ τὴ χάρη μας. Μὴν ἀμφιβάλλετε, εἶμαστε μητέρες. Στὸ νὰ μὴν ἔχουμε ἀντρα φταίει ὁ χάρος. Κοιτάξτε κεῖ κάτω, εἶναι τὸ νεκροταφεῖο, ἐκεῖ κοιμοῦνται δὴ κι' ἔξη μῆνες οἱ σύντροφοι τῆς ζωῆς μας. Καὶ μεῖς μαζί μὲ σᾶς σήμερα εἶμαστε πρωῒνὲς, γιατί πῆ-

γαμε νὰ τοὺς ποῦμε τὴν καλημέρα καὶ νὰ τοὺς ἀφίσουμε τὸ porte-bonheur τους....

Ἐφτανε αὐτὸ γιὰ νὰ καταλάβω πὼς ἔπρεπε νὰ σεβαστῶ τὰ δυὸ δυστυχημένα αὐτὰ πλάσματα. Τοὺς ζήτησα συγγνώμη καὶ θέλησα νὰ τραβηχτῶ. Μὲ ρωτήσανε τὸι γιατί καὶ γὼ δικαιολογήθηκα μὲ δυὸ λόγια ποῦ φανερώνανε τὴ σκέψη μου...

— Φίλε μου, πολὺ διαφορετικὰ τὰ παίρνετε τὰ πράματα. Κι' ὅμως ξέρετε, «ὁ θάνατος εἶναι ἡ ζωὴ γιὰ τοὺς νεκροὺς». Ἐκεῖνοι εἶναι φχαριστημένοι ἀπὸ τὴ νέα τους ζωὴ, γιατί ἡ ζωὴ αὐτὴ εἶναι δίκια. Ἐμεῖς μοναχὰ δὲν φχαριστιόμαστε σ' ὅτι ἔχουμε, καὶ πάντα ζητᾶμε περισσότερα. Παραξενεύεστε γιατί δὲν κλαῖμε: οἱ νεκροὶ εἶναι δίκαιοι, δὲν μᾶς θέλουν θλιμμένους ἐνῶ κείνοι εἶναι ἀμέριμνοι. Μεῖς ἔχουμε παραπάνω τὸ σῶμα ποῦχει νὰ ζήσει λιγώτερο ἀπὸ τὴν ψυχὴ. Δὲν πρέπει νὰ τ' ἀδικήσουμε αὐτὸ τὸ σῶμα ἔχει περισσότερη ἐπίδραση στὴ ζωὴ ἀπὸ τὴν ψυχὴ. Γι' αὐτὸ ἂν εἶμαστε λίγο φτιασιδωμένες δὲν πρέπει νὰ μᾶς ρίχνετε ἄδικο, χρωστᾶμε νὰ περιοιτηθοῦμε τὴ λίγη ζωὴ μας. Μᾶς ὀνομάσατε δυστυχημένους χωρὶς νᾶχετε ἴσως ἄδικο, ὅμως τί σᾶς ἔκαμε νὰ θέλετε νὰ μᾶς ἐγκαταλείψετε;...

— Σᾶς εἶπα γιατί, κατὰ τὴ γνώμη μου, οἱ εὐτυχημένοι εἶναι παρείσαχτοι στοὺς δυστυχημένους.

— Νά, φίλε μου, ποῦ ἔχετε μεγάλο ἄδικο. Κοιτάξτε κεῖ, εἶπε δείχνοντάς μου τὸν ἥλιο. "Ἄν ἐκεῖνος εἶταν παρείσαχτος στοὺς δυστυχεῖς, σᾶς βεβαίω, ποτὲ δὲν θ' ἀνάτελλε...

• Πῆρε τὸ λόγο ἡ ἄλλη καὶ μοῦπε στὸν ἐνικό:

— Καὶ τώρα δὲ σ' ἐμποδίζουμε νὰ φύγεις, ἀλλ' οὔτε καὶ νὰ καθίσεις μαζί μας στὴ χλόη...

• Προτίμησα τὸ δεύτερο.

Δ. ΚΡΕΣΤΕΝΙΤΗΣ

**ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ**

Η. ΚΑΤΣΑΝΤΩΝΗ: «Περὶ διακινῆσι» Ἐβγήκε σὲ κομψὸ φυλλάδιο ἡ μελέτη τοῦ συναδέλφου κ. Κατσαντώνη, ποῦ πρωτοδημοσιεύθηκε στὴ «Νεοελληνικὴν Ἐπιθεώρησιν» τοῦ κ. Πουρνάρα. Ἡ ἐπιστημονικὴ αὐτὴ ἐργασία τοῦ νέου ἐπιστήμονα ἐπανέθηκε ἀπ' τοὺς εἰδικούς.

«ΓΡΑΚΧΟΣ». Νά, κ' ἔνα περιοδικό, μὲς' στὴν ἀκατάσχετη περιοδικοπλημμύρα, μὲ σκοπὸ, μ' ἐνδιαφέρο, μὲ εὐρύτητα. Εἶναι δεκαπενθήμερος σοσιαλιστὴ ἐπιθεώρησι κι' ὁ διευθυντῆς τῆς κ. Γρ. Μπαμίας, ἐπιστημονικὰ μορφωμένος σοσιαλιστῆς, ἐφρόνησε νὰ παρουσιάσει τὸ πρῶτο τεῖχος τῆς (σελ. 32, τιμὴ του λεπτ. 50) γεμάτο ὕλη σοβαρὴ κ' ἐνδιαφέρουσα. Ἔτσι, μὲ τὸ «Γράκχος», ὁ Ἑλληνικὸς σοσιαλισμὸς ἀποχτάει τὸ σοβαρὸ ἐπιστημονικὸ ὄργανο του. Μόνον λίγο ζωντανώτερη τὴ γλώσσα του θὰ θέλαμε.

**Ο "ΝΟΥΜΑΣ",**

πουλιέται σ' ὅλα τὰ βιβλιοπωλεῖα καὶ τὰ κίοςκια. Ὅσοι θέλουν περασμένα φύλλα νὰ τὰ ζητοῦν στὰ γραφεῖα τοῦ „ΤΥ-ΠΟΥ“, Σοφοκλέους 3.

**ΕΝΟΙΚΙΑΖΕΤΑΙ** μιά σάλα μεγάλη κ' ἔνα δωμάτιο, ἐπιπλωμένα, ἢ μαζί ἢ χωριστὰ, πλησίον τῆς πλατείας Ὀμοιοῦ, ὁδὸς Ζήνωνος 1.

## ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Ὁ «Νουμάς», θέλοντας νὰ πληρώσει μιὰ σπουδαία ἔλλειψη στὸν τόπο μας, ἀποφάσισε νὰ τυπώσει μιὰ συλλογὴ ἀπὸ καινοῦρια ποιήματα, γραμμένα ἐπίτηδες γιὰ παιδιὰ ἡλικίας ἀπὸ ἕξι ἕως δέκα χρονῶν.

Γι' αὐτὸν τὸ σκοπὸ προκηρύσσει ποιητικὸ διαγωνισμὸ καὶ προσκαλεῖ ὅσους θέλουν νὰ λάβουν μέρος σ' αὐτὸν νὰ στείλουν τὰ ἔργα τους στὰ γραφεῖα του, Σοφοκλέους 3, ἕως στὶς 31 τ' Αὐγούστου τοῦ χρόνου τούτου.

Οἱ ὄροι τοῦ διαγωνισμοῦ εἶναι οἱ ἀκόλουθοι :

1) Ἡ συλλογὴ θ' ἀποτελεσθεῖ ἀπὸ 50 ποιήματα, καὶ τόσα θὰ βραβευτοῦν, ἀδιάφορο ἂν εἶναι ἑνὸς ἢ περισσοτέρων ποιητῶν. Γίνονται δεκτὲς συλλογές, ἀλλὰ καὶ ξεχωριστὰ ποιήματα. Τὸ βραβεῖο θὰ δίνεται γιὰ κάθε ποίημα ξεχωριστὰ καὶ θὰ εἶναι δραχμὲς εἴκοσι γιὰ τὸ καθένα.

2) Τὰ ποιήματα πρέπει νὰ εἶναι ἀπλὰ καὶ ὅσο μπορεῖ πιὸ σύντομα. Νὰ μὴν ἔχει τὸ καθένα περισσότερους ἀπὸ 20 στίχους καὶ οἱ στίχοι νὰ μὴν εἶναι μεγαλύτεροι ἀπὸ ἑντεκασύλλαβοι. Τὰ θέματα θὰ παρθοῦν ἀπὸ τὴν καθημερινὴ ζωὴ τῶν παιδιῶν, τὰ νοήματα πρέπει νὰ εἶναι ἀπλὰ καὶ παιδικὰ καὶ στενὰ δεμένα μὲ τὴ μορφὴ καὶ ἡ γλῶσσα καθαρὴ δημοτικὴ, ἡ γλῶσσα τοῦ σπιτιοῦ, ἀπλὴ καὶ δίχως ιδιωτισμούς. Οἱ φράσεις σύντομες καὶ μὲ ἀβίαστη σύνταξη. Μὲ κάθε στροφὴ νὰ τελειώνει καὶ κάποιον ἀκέραιον νόημα.

3) Τὰ ποιήματα ποῦ θὰ σταλοῦν πρέπει νὰ μὴν ἔχουν δημοσιευτεῖ.

4) Τὰ χειρόγραφα καθαρογραμμένα πάνω στὴ μιὰν ὀψὴ μόνου τοῦ χαρτιοῦ καὶ ὑπογραμμένα τὸ κ α θ ε ν α μὲ κάποιον, ὄχι γνωστὸ, ψευδώνυμον ἢ ἄλλο διακριτικὸ σημάδι, θὰ συνοδεύονται μ' ἕνα κλειστὸ φάκελλο ποῦ θὰ γράφει ἀπ' ἔξω τὸ ψευδώνυμον ἢ διακριτικὸ σημάδι τοῦ ποιήματος καὶ θὰ περιέχει τὸνομα καὶ τὴν ἀκριβῆ διεύθυνση τοῦ ποιητῆ μαζὶ μὲ τὴ δῆλωσίν του πῶς θέλει νὰ ὑπογραφεῖ τὸ ποίημα ἂν βραβευτεῖ καὶ τυπωθεῖ. Θ' ἀνοίχτοῦν μόνου οἱ φάκελλοι ἐκείνων ποῦ θὰ βραβευτοῦν. Κανένα χειρόγραφο δὲν θὰ ἐπιστραφεῖ.

5) Τὴν κριτικὴ ἐπιτροπὴ θ' ἀποτελέσουν οἱ κ. κ. Α. Δάνος, Κ. Καρθαῖος, Κ. Παρορίτης, Δ. Ταγκόπουλος καὶ Α. Τρανός. Γραμματέας

τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ εἰσηγητῆς τοῦ διαγωνισμοῦ ὁ Ρήγας Γκόλφης καὶ σ' αὐτὸν πρέπει νὰ στέλνονται οἱ φάκελλοι μὲ τὰ ποιήματα. Ἡ κρίση τῆς ἐπιτροπῆς θὰ διαβαστεῖ σὲ δημόσια αἴθουσα καὶ θὰ δημοσιευτεῖ στὸ «Νουμά».

6) Ὅσα ποιήματα βραβευτοῦν θὰ γίνουν ἀποκλειστικὸ χτήμα τῆς Ἐκδοτικῆς Ἐταιρείας «Τύπος» ποῦ θὰ τὰ ἐκδώσει ὅλα μαζὶ σὲ βιβλίον, χωρὶς κανένα ἄλλο δικαίωμα τοῦ ποιητῆ, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ βραβεῖο. Θ' ἀκολουθήσει καὶ μουσικὸς καὶ ζωγραφικὸς διαγωνισμὸς γιὰ νὰ συντεθοῦν εἰκόνες καὶ μουσικὴ γιὰ μερικὰ ἀπ' τὰ ποιήματα ποῦ θὰ βραβευτοῦν.



ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ



κ. **Τ. Μανρ.** Λάρισα. Ἡ Λεπὴ δὲν εἶναι κι' ἄσχημο, μὰ κομμάτι ἀδούλευτο εἶναι καλὸ νὰ κρατεῖ ὁ ποιητῆς κάμποσον καιρὸ τὰ ἔργα του στὸ σενάριον ποῦ νὰ τὰ δημοσιέη. κ. **Κ. Ν. Κ.** Ἀπὸ τὸ σενάριον σου οἱ 7 στίχοι εἶναι λαθεμένοι. Ὅμως κ' ἡ μεταγένηση τοῦ θέματος δὲ μᾶς φαίνεται καὶ ποῦ πετυχημένη. — κ. **Γ. Δαμ.** Λάρισα. Ἀδύνατο νὰ καταλάβουμε τὰ μέτρα σου. Ἀπ' ὅλα καταβαθμόνουμε πῶς ἔχεις ἀόραχ καὶ μετέτρεψες τὴν Τέχνη. — κ. **Ἀσπας Γ.** Λευκάδα. Οἱ 6 τελευταῖοι στίχοι τοῦ IX οἱ νὰ μὴ λένε καθαρὰ ἐκείνο ποῦ θέν. Οἱ στίχοι καλοὶ ἐξὸν ἀπὸ τὸν τελευταῖον. — κ. **Θ. Παπ.** Λαμία. Καὶ βέβαια δὲν πρέπει νὰ σταματήσεις. Ἡ τέχνη θέλει δουλειά, καὶ κόπο κι' ἐπιμονή. Ὅμως κι' ἡ Πλαυέτορα νίκησε δὲ μᾶς ἄσσει καὶ τόσο. — κ. **Ραμσ Δ.** Ἀδύνατο νὰ δημοσιευτεῖ σὲ τόσο ἰδιωματικὴ γλῶσσα. — κ. **Κωνσταντῶν** Ὅλα αὐτὰ μικροῦσανε νὰ γίνουνε καὶ διευθυντὲς γιὰ τὰ διδασκαλῆα μλοσούσανε νὰ βρεθοῦνε. Ζήτημα μόνου ἂν θὰ δεχόντανε νὰ συνεργαστοῦνε. Μὰ γιατί δὲ βάσεις τ' ὄνομά σου; Φίβασαι τοὺς φιλελεύθερους προσημαμένους σου. — κ. **Ἡρ. Τσετσ.** Εὐχαριστοῦμε θὰ δημοσιευτεῖ. — κ. **Δ. Γιωρ.** Δὲ σου λείπει ποιήση, σοῦ λείπει ὅμως ἀκρίμα ἡ τέχνη. Ἐπειὸν τὸ «μὲ ἀσπ' ἀγο ὄλο» δὲν τὸ καταλάβαμε. Ἐπειὸν ὅλη ἡ διάθεση ποῦ μᾶς δίνει τὸ σενάριον, ὁ εὐθυμὸς ποῦ βοηθεῖ, δὲ μᾶς προετοιμάζει γιὰ τὸν τελευταῖον τὸ στίχον ποῦ λέει πῶς ἔκανες τὰ σάβανα σου. κ. **Βλ. Γ. Βαλ.** Καλὸ τὸ θέμα, μὰ δύσκολο ἴσα ἴσα γιατί εἶναι συνηθισμένο. Ἐνα ἄξιμα μ' ἕνα πρόσωπο, κι' ὅπου σκοτώνονται δυὸ εἶναι φοβερὰ δύσκολο. — κ. **Στρι.** Μὴν τὰ ἐξετάσεις ὅλα. Μείνε στὴ ὄρατα ἀκόμα τῶν περιβολοῦ σου καὶ ἀφιγκράζου τᾶνθη καὶ τὰ πουλιά. — κ. **Εὐγ. Ἀστέρ.** Ὅχι καὶ τόσο καλοὶ οἱ στίχοι. Δοκίμασε σ' ἄλλα θέματα. κ. **Π. Σμ.** Τὴν πρώτη διεύθυνση δὲν τὴν ἔχουμε πρόχειρη. Ἡ δευτέρη εἶναι : Aigibith Drive, Liverpool. — κ. **Τάσσο Ἀγαθ.** Δημοσιεύουμε τὸ ἐπιγράμμα σου, γιὰ τὸ «Πίσω ἀπὸ τὰ κάγκελα» ἐδῶ :

Μὲ τί χαρὶ σ' ἐδιάβασα ἀπ' τὴν ἀρχὴ ὡς τὴν ἀκρῆ !  
Ὅμως στὸ τέλος πρόβαλε στὸ μάτι μου ἕνα δάκρυ...

— κ. **Σ. Μ.** Εὐχαριστοῦμε γιὰ τὰ καλὰ λόγια. Στείτε μας 8,1 θέλετε. Θὰ τὸ δεχτοῦμε μὲ ἀγάπη. — κ. **Δ. Cam.** Τὸ λάβαμε μὰ δὲ μᾶς ἄρεσε. Ἴπιον' ἄλλο τώρα. κ. **Π. Π.** Σοῦ τὸ στείλαμε. — κ. **Δημ. Ἴκ.** Νά, εἶσαι ποῦ γράφεις, δὲ μᾶς ἄρεσε καθόλου. «Θὰ θύμωνε, λὲς, ἂν τὰ πετάξτε στοὺς καλὰθ». Κ' εἶναι τόσο ἀγαθὸ τὸ καυμένο τὸ καλὰθι μας ποῦ δὲν τ' ἀξίζει νὰ τὸ τρέμεις τόσο. — κ. **Συν...** Τὸ γράμμα ποῦ τυπώθηκε στὴν «Κωνσταντία» τῆς Λευτέρας μὲ τὴν ἐπιγραφή «Νουμαδικὸς» δὲν εἶναι τοῦ Λεωνίδα Παυλῆ. Ὁ Παυλῆς, ὅπως κι' ὁ μορφωμένος σοσιαλιστὴς σύντροφος Μπενεζουζας, εἶναι σὲ θέση νὰ ἔξερωνε τί βαρύνει τοῦ κάθε διανοσόμενον ἢ ἐργασία καὶ νὰ τὴ σέβονται. κ. **Δ. Π. Βεργ.** Βίλο: Τὸ ἰδιότροπον μέτρο δὲν εἶναι ποῦ πετυχημένο. κάνει τὴν ἐντύπωση ἀδυναμίας μεταφυσικῆς. — κ. **Ω - Ω - Ω.** Στείτε κανένα ψευδώνυμον μὲ σουλοῦπι, γιὰ νὰ δημοσιευτεῖ ἡ «Δουλειά» σου.